

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กลุ่มเพื่อนใหม่ในยุโรป. วิกฤตการณ์ฝ่ายก้าวหน้าไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน, 2525.

กลุ่มชีพ วรพงษ์. รอยต่อแห่งยุคสมัย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2525.

เกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัย กลุ่มนิสิตพัฒนาภาคสมทบ. ความล้มเหลวของขบวนการนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สารสยาม, 2517.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงานกองนโยบายและแผนงานเยาวชน. บทวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียน นิสิตและนักศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

จรัส วิทยเสวี (บรรณาธิการ). ฝรั่งมองไทย : เศรษฐกิจแห่งความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์, 2523.

จิตรกร ตั้งเกษมสุข. ความเป็นมาของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: บางกอกการพิมพ์, 2525.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิทยาศาสตร์. ฉลองห้าสิบปีคณะวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คำนสุทธการพิมพ์, 2527.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สโมสรอาจารย์. อุดมคติและสภาพของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: 2510.

จำรัส ชมภูพล. "บทนำ" ธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2497.

ชมรมวิจัยสังคมไทย. เส้นทางสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: เซ็นเตอร์พับลิคเคชั่น, 2526.

ชมรมอนุรักษวัฒนธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ. บันทึกฉบับจากทุ่งใหญ่. กรุงเทพมหานคร: บพิธจำกัด, 2515.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (บรรณาธิการ). ธรรมศาสตร์ 50 ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

ชาญวุฒิ วัชรพุกต์. "บทบาทของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองไทย"
รัฐศาสตร์การเมือง. พระนคร: พิมพ์เนชั่น, 2517.

ชัยสิริ สมุห์ทวีช. วาระกรรมการเมืองไทย 14 ตุลาคม 2516 - 6 ตุลาคม 2519.
กรุงเทพมหานคร: อักษรเพชรเกษม, 2524.

ดวงเดือน พิศาลบุตร, ศาสตราจารย์. ประวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา
สารคดีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2528.

แถบสุข นุ่มนวล. ฟื้นอดีต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เรื่องศิลป์, 2522.

ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการสัมมนาบทบาทของนิสิตนักศึกษาในการพัฒนาสังคม.
กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, 2527.

ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์ ชุมนุมสัมมนา. การสัมมนานิสิตนักศึกษาระดับ
มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 9-11 มิถุนายน 2512, บทบาทนิสิต
นักศึกษาในประเทศไทย. พระนคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2512.

_____. มหาวิทยาลัย. ฉลองครบรอบ 41 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2518.

_____. มหาวิทยาลัย ชุมนุมนักศึกษาชาวอีสานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อีสานพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯการพิมพ์, 2511.

_____. มหาวิทยาลัย. ธรรมศาสตร์บันทึก 2495. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2497.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. ขบวนการนักศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2517.

นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, องค์การ. อนาคตขบวนการประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2515.

นิสิตนักศึกษา 19 สถาบัน, องค์การ. เชือกคือความหวัง. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชนจำกัด, 2522.

_____. องค์การ. รำลึกวีรชนเดือนตุลาคม สืบทอดเจเนตาประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: ไม่ปรากฏชื่อสถานที่พิมพ์, 2522.

นิสิตนักศึกษาสมาธิ, สมาคม. รายงานประจำปี 2513. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์. 2514.

นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย, ศูนย์กลาง, ขบวนการประชาชนตุลาคม 2516. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2517.

นิสิตนักศึกษา, องค์การ. สรุปและประเมินผลการสัมมนากิจกรรมองค์การนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, 2527.

บัณฑิต ธรรมศรีรัตน์ (บรรณาธิการ). คลื่นแห่งทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร: เอคิสัน เพรสโปรดักส์, 2526.

บุญเกิด งอกคำ. ธรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งความหวัง ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คนดีที่โลกต้องการ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิวัฒน์ศิลป์การพิมพ์, 2526.

บุญชนะ อัดดากร. "บันทึกเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา." โมเจ้าพระยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2511.

บุญเย็น วอทอง. มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง . กำเนิดและความเกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย, กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2512.

ประมวล สุวรรณวัฒน์. "บทเรียนจากเผด็จการ." ที่ระลึกงานขึ้นชุมนุมมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2501.

- ปรีดา ช้าวบ่อ. เศรษฐกิจไทย. โครงสร้างกับการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2522.
- พรชัย รัตนสกุลไพศาล (ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา). ตั้งเขียนผู้ท่องเที่ยวแก่คน รวมบทความเกี่ยวกับ จิตร ภูมิศักดิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปุยฝ้าย, 2523.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. พรรคและกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทยจำกัด, 2523.
_____. (บรรณาธิการ). ทัศนะจากต่างแดนไทยมองไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทยจำกัด, 2524.
- ภูริยุทธ "บทบาทของนิสิตนักศึกษาในรอบปี." 10 กุมภาพันธ์, กรุงเทพมหานคร: ศรีเมือง การพิมพ์, 2513.
- มหิดล มหาวิทยาลัย, มโสรนักรักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. และนี่คือมหาวิทยาลัยปี 2524. กรุงเทพมหานคร: ธีระการพิมพ์, 2524.
- ระคม วงษ์น้อย. นักเรียน นิสิต นักศึกษากับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: หิสมเณตร์, 2517.
- รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน. ศรีบูรพา ศรีแห่งวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟ้าสีโก, 2522.
- วารุณี โอสดารมย์. การศึกษาไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วิทยากร เชียงกุล. ฉันจึงมาหาความหมาย. กรุงเทพมหานคร: สารศึกษาการพิมพ์, 2521.
- วิทยากร เชียงกุล. เราจะไปทางไหนกัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์หิสมเณตร์, 2518.
- วิทยากร เชียงกุล (บรรณาธิการ). ขบวนการนักศึกษาไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พระจันทร์เสี้ยว, 2517.
- ภูมิชัย มุลศิลป์. 200 ปีของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- ศิริชัย นฤมิตรเรขการ. วิกฤตการทางเอกลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: พลพันธ์การพิมพ์จำกัด, 2525.
- ศิวะ รณชิต. จดหมายจากลาคนยาว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกาย, 2521.

สง่า ลือชาภัณฑกรและอาหาร เตชะ ธาดา. วิกฤตการณ์เอกลักษณ์ไทยบันทึกของคนรุ่นใหม่.

กรุงเทพมหานคร: พลพันธ์การพิมพ์, 2525.

สว่าง ลานเหลือ. 37 ปีแห่งการปฏิวัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

2515.

สกลใส ชันติวรพงศ์. ความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: สำนัก

พิมพ์สมพงษ์, 2517.

สมบูรณ์ กนดลาค. วันมหาวิปโยค ยุคจอมพลถนอมปฏิวัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

หนังสือพิมพ์รวมข่าว, 2516.

สังกิต พิริยะรังสรรค์. ทูนนิยมขุนนางไทย (พ.ศ. 2475-2503). กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์เทพประทานพร, 2526.

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัด. สัมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:

ไม่ปรากฏชื่อสถานที่พิมพ์, 2510.

สีฟ้า. "โคมราลิก." ธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

2497.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ). คำขานรับ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2519.

_____. (บรรณาธิการ). แล้งเข็ญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2518.

สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล. โครงการรัตนโกสินทร์ ศตวรรษที่ 3. กรุงเทพฯ: ไม่ปรากฏชื่อ

สถานที่พิมพ์, 2525.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. ห้าปีจากปริทัศน์ของ ส. ศิวรักษ์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ศิวพร, 2512.

_____. ช่วงแห่งการปฏิวัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2517.

_____. นายปวย อังภากรณ์ ผู้ใหญ่ที่ไม่กะล่อน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงรุ่ง-

การพิมพ์, 2522.

_____. อยู่อย่างไทยในศตวรรษที่สามแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

เคล็ดไทย, 2525.

เสถียร จันทิมาธร. สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจ้าพระยา, 2525.

อนันต์ เสนาจันทร์, พตต. ดับเทวคา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์, 2516.

วารสาร

กมล สมวิเชียร "ลักษณะและปัญหาของปัญญาชนไทย." สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2511): 54-55.

กุหลาบ สายประดิษฐ์ "มาจากแผ่นดิน กลับสู่แผ่นดิน." เรื่องฟ้าจับรับนักศึกษาใหม่ 10(สิงหาคม 2500): 50-50.

เกษม เขมันธ์ "กว่าจะได้เป็นอดีต." งานบริการนักศึกษา 9(กรกฎาคม 2513): 11-12.

เกษียร เตชะพีระ "เส้นทางความคิดของขบวนการนิสิตนักศึกษาในรอบทศวรรษ 14 ตุลาคม: การปฏิวัติกระบวนทัศน์ครั้งที่ 2." วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง 2(มกราคม-มีนาคม 2527): 41-45.

_____ "วิกฤตการณ์อุดมการณ์สังคมนิยมในหมู่นักศึกษาปัญญาชนไทย." วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง 2(มกราคม - มีนาคม 2527): 6-7.

โกมล กิมทอง. "ปริทัศน์เสวนาที่ข้าพเจ้ารู้จัก." วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับนิสิตนักศึกษา 8(กันยายน 2512): 46-48.

กนธรรพ์ (นามปากกา). "10 ธันวาคม ธรรมศาสตร์วิชาการบทพิสูจน์บางอย่างในงานกิจกรรมนักศึกษา." นิสิตนักศึกษา 4(ธันวาคม 2523): 6-7.

จัญญ์ เศรษฐีเศรษฐ์. "นักศึกษากับประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย." สภาสาร 1(มกราคม 2523): 20-23.

แจ้ คาวรุ่ง. "ความคิดพลาดของ 19 สถาบัน." ปริทัศน์สาร 2(มีนาคม 2524): 19-26.

แจ้ง อารุง. "ขบวนการนิสิตนักศึกษาตายแล้ว." ปริทัศน์สาร 6(กันยายน 2524): 20-22.

ชื่น ปานทับทิม. "รายงานการประชุม." มหาวิทยาลัย 3(สิงหาคม 2466): 1201-1212.

ต. ฌ นคร. "โอวาทจากอาจารย์." มหาวิทยาลัย 4(ธันวาคม 2469): 1246.

ถนอมฤทธิ์ ธรรมราษฎร์. "บันทึกเชิงวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางความคิดของขบวนการนิสิตนักศึกษา." สังคมศาสตร์ 1(เมษายน - กันยายน 2525): 89-105.

แถว อินทวิสูตร. "รายงานการประชุม" มหาวิทยาลัย 3(พฤษภาคม 2470): 395-396.

นกุล นฤทิต. "แผนกนิสิตเก่า." มหาวิทยาลัย 11(ฉบับ 3 2476): 556.

นอกกรุง. "เสียงแถมมหาวิทยาลัย." มหาวิทยาลัย 5(4 2470): 440-444.

นักศึกษาคนหนึ่ง. "ขบวนการนิสิตนักศึกษา." สยามนิกร 172(กรกฎาคม 2523): 12-21.

บุญมา ชัยเสถียรทรัพย์. "วิกฤตการณ์ขบวนการนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยจากคนรุ่นใหม่." อาจารย์สาร 5(กันยายน - ตุลาคม 2528): 23-27.

ป. โรจนะบุรานนท์. "College Uneducation ." มหาวิทยาลัย เล่ม 12 ฉบับ 5 2477: 728-732.

ประแจ แจงธรรม. "จังหวะก้าวใหม่ของขบวนการนิสิตนักศึกษา." ปริทัศน์สาร 6(กันยายน 2526): 10-18.

ประวัติ ตัดทสรณ์. "รายงานการประชุม." มหาวิทยาลัย 1(กรกฎาคม 2460): 89-95.

ประสพ สุจริตจันทร์. "นักศึกษากับชนบท." วารสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 5(พฤศจิกายน 2502): 144-156.

ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร. "ข้อบังคับสโมสรจุฬาลงกรณ์." มหาวิทยาลัย 2(กรกฎาคม 2470): 613.

ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร. "บทบรรณาธิการ." มหาวิทยาลัย 3 (กันยายน 2470): 1012.

ปัญญา อนันตวิวัฒน์. "อดีต ปัจจุบัน อนาคตของขบวนการนิสิตนักศึกษาไทย." คำประกาศ 2 (กันยายน 2524): 7-20.

ปลายสน สุขสวัสดิ์. "มอง 20 สถาบันก้าวต่อไปในอนาคต." ปริทัศน์ 6 (กันยายน 2524): 43-45.

พฤทธิสาน ชุมพล, มรว. "ย้อนรำลึกถึงคนรุ่นใหม่กำเนิดขบวนการนิสิตนักศึกษา 14 ตุลาคม 2516 บริบทการเมืองไทย." อาจารย์สาร 5 (กันยายน - ตุลาคม 2528): 56-68

พวงศรี สิมประพันธ์. "ความสำคัญวันที่ 11 ตุลาคม." สังคมสงเคราะห์ 5 (พฤศจิกายน 2498): 28.

ไพโรจน์ อรุณมงคลผล. "วิพากษ์การศึกษาในมหาวิทยาลัย." อาจารย์สาร 5 (กันยายน - ตุลาคม 2528): 11-22.

รามคำแหง. "องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์." พัฒนาการขบวนการนิสิตนักศึกษาไทย องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงสาร 3 (ตุลาคม 2523): 23-28.

รามคำแหง. "องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์." จุลสารองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย รามคำแหง 3 (ตุลาคม 2523): 12-18.

รุ่ง ใจมา (บรรณาธิการ). "สัมภาษณ์บุญแทน ต้นสุเทพวีรวงศ์." อาจารย์สาร 5 (กันยายน - ตุลาคม 2528): 78-85.

วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. "กบฏสันติภาพ." วารสารธรรมศาสตร์ 2 (มิถุนายน 2528): 5-38

เวียง วชิระ. "อักษณสาสน์กับการวิจารณ์." อาณาจักรวรรณกรรม 2 (ตุลาคม 2527): 12-19.

ศราภัยพิพัฒน์, น.ท.พระยา. "สโมสรการเมืองในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ." วารสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 5 (พฤศจิกายน 2502): 131-133.

- สมชาย สุวรรณศรี. "วิวาทระหว่างนักทฤษฎีกับนักปฏิบัติ." อาจารย์สาร 5 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524): 41-59.
- สมิต อาชวนิจกุล. "เสวนาไปทำไม." วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับนิสิตนักศึกษา 7 (กุมภาพันธ์ 2512): 53-55.
- สมพงษ์ โจรจนฉะแยง. "ความคิดที่ปรากฏในขบวนการนิสิตนักศึกษาระหว่างปี 2521-2524." โครงการรัตนโกสินทร์ศตวรรษที่ 3 ครั้งที่ 1 24-25 (ธันวาคม 2525): 93-98.
- สิทธิ สามัญชน. "ขบวนการนิสิตนักศึกษาทางออกที่ถูกบิด." ปริทัศน์สาร 3 (ธันวาคม 2524): 52-55.
- สุขกมล วงศ์อมรรตธรรม. "19 สถาบันพัฒนาการและกล่าวต่อไป." ปริทัศน์สาร 2 (ตุลาคม 2529): 27-35.
- สุชาติ สวัสดิ์ศรี. "คำนำ." สังคมศาสตร์ปริทัศน์ (กันยายน - พฤศจิกายน 2513): 3-5.
- _____ . "คำประกาศความรู้สึกละใหม่." สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 8 (กันยายน - พฤศจิกายน 2513). 2-3.
- สุรัชย์ พิพัฒน์ศิริพัฒน์. "ปฏิกริยา" สังคมนิยมปริทัศน์ ฉบับนิสิตนักศึกษา 11 (กุมภาพันธ์ 2514): 48-49.
- สุรินทร์ ศิลปอนันต์. "นิสิตนักศึกษากับการเมือง." วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 8 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2516): 24-37.
- สุลักษณ์ ทิวรักษ์. "พลังนักศึกษาในบ้านเรา." วิทยาสารปริทัศน์ 21 (กันยายน 2513): 24-37.
- เสรีชน ณ ชาติไทย. "ประวัติความเป็นมาของขบวนการนิสิตนักศึกษา." ขุไท 1 (สิงหาคม 2524): 14-34.

แสงชัย. "เล่าเรื่องยุวชนสยาม นักเขียนกลุ่มแรกที่ขบถต่อระบบการศึกษาไทย." อาจารย์สาร
1(ตุลาคม - พฤศจิกายน 2527): 33-45.

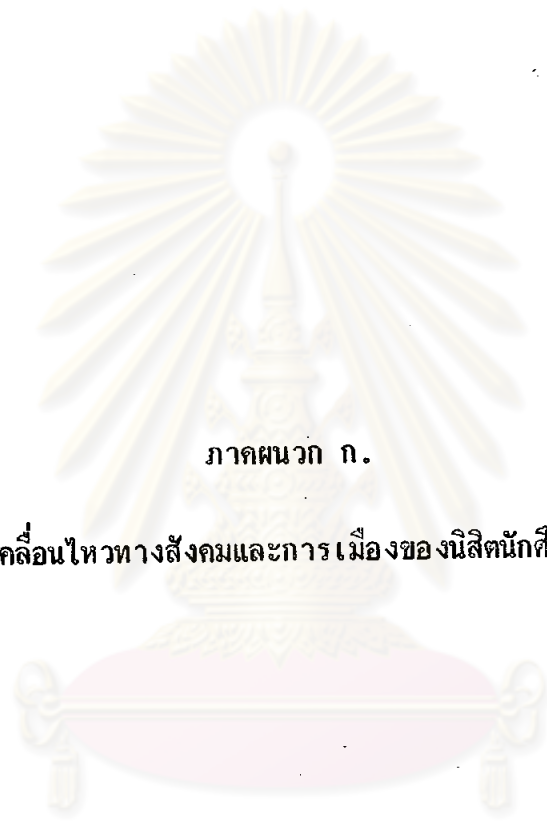
แสงธานี. "สภาน้ำโตม กองหน้าขบวนการนิสิตนักศึกษาก่อนยุค 14 ตุลาคม." อาจารย์สาร
2(มีนาคม - เมษายน 2528): 38-46.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์

- กฤษณ์. "นักศึกษาจะไม่เดินขบวนก่อนความวุ่นวาย." สยามรัฐ(26 ธันวาคม 2512): 1.
- กมล สมวิเชียร. "พลังนิสิตนักศึกษา." สยามรัฐ(4 กุมภาพันธ์ 2513): 6.
- กระมล. "ตั้งชมรมศึกษา" เคลลิวส์(24 กุมภาพันธ์ 2513): 2.
- กิติศักดิ์. "ค่ายอาสาพัฒนาพ.ศ. 2511." เกียรติศักดิ์(28 เมษายน 2511): 3.
- กิติศักดิ์. "นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดินขบวนขับไล่คอมมิวนิสต์." เคลลิวส์(26 กันยายน 2512): 2.
- ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช. "นิสิตนักศึกษา." สยามรัฐ(13 มีนาคม 2513): 5.
- จรัส. "การเรียนระบบหน่วยกิต." ชาวไทย(24 ธันวาคม 2513): 3.
- ชีวัน. "งานค่าย." ชาวไทย(25 เมษายน 2511): 4.
- ทิวา. "สหเพศศึกษากับมิตรภาพแบบปลาใต้." มหาวิทยาลัย 3(ธันวาคม 1472): 122-124
- ธวัช ศรีตา. "งบประมาณช่วยเหลือค่ายอาสาพัฒนา." ไทยรัฐ(18 เมษายน 2511): 2.
- พิรุณ. "การอภิปราย." เคลลิวส์(24 พฤษภาคม 2513): 5.
- ลัดดา. "การก่อตั้งศูนย์นิสิตนักศึกษา." ชาวไทย(15 กุมภาพันธ์ 2513): 2.
- สคมภ์ กุรุชัย. "สภาสังคมสงเคราะห์กับค่ายอาสาพัฒนา." สยามนิกร(3 เมษายน 2511): 2.
- สุภา วงษ์ชา. "ค่ายอาสาพัฒนากับการพัฒนา." ประชาธิปไตย(6 เมษายน 2511): 6.
- เสรี รัตนพันธุ์. "สันติชนทั่วโลกเรียกร้องให้ขจัดสงคราม." ธรรมจักร(3 ธันวาคม 2493): 13.
- อนันต์ สายศิริวิทย์. "ตื่นเถิดลูกโลก." ชาวไทย(7 ตุลาคม 2513): 8.

ภาคผนวก ก.

การเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย

- 2466 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดให้มีกิจกรรมนิสิตครั้งแรกในรูปของคณะกรรมการสโมสรจุฬาลงกรณ์ฯ โดยมีบรรยเวกษ์ของสโมสรคนหนึ่ง เพื่อดูแลสโมสรให้ดำเนินการตรงกับความมุ่งหมายและระเบียบ และมหาวิทยาลัยได้จัดเสมียนประจำแผนกต่าง ๆ ช่วยเหลืองานของสโมสรฯ ซึ่งมีนิสิตเป็นผู้ดำเนินงานในตำแหน่ง ต่าง ๆ
- 2473 นางสาวเพียบ สุจริตกุล เป็นนิสิตหญิงคนแรกที่เป็นกรรมการสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีพ.ศ. 2473.
- 5 กรกฎาคม 2476 พระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรีสมัยแรกประกาศยุบสภา ทำให้นักศึกษานิติศาสตร์ แผนกกฎหมาย เรียกร้องให้มีการไต่สวนพระยามโนฯ ในข้อหาละเมิดรัฐธรรมนูญ ตังมีแถลงการณ์ของนักศึกษาว่า "เมื่อใดมีการละเมิดรัฐธรรมนูญขึ้น และในเมื่อสภาพและโอกาสเปิดช่องว่างให้เราทำได้แล้ว เมื่อนั้นเราจะไม่ละเว้นเป็นอันขาด เราจึงต้องยื่นมือเข้าเกี่ยวข้องตามหน้าที่ของพลเมืองที่จงรักภักดีต่อชาติ ไม่เลือกหรือเห็นแก่หน้าบุคคล และไม่ว่าจะป็นรัฐบาลคณะใดทั้งสิ้น"
- 11 มิถุนายน 2480 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ออกประกาศว่าด้วยการชุมนุมของนักศึกษา ให้นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาใกล้เคียงกัน มารวมกันเป็นคราว ๆ ไป อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อความสามัคคี การสมาคม การเผยแพร่ความและวินัย
- 15 ตุลาคม 2483 นักเรียน นิสิตนักศึกษา ประชาชน ร่วมกันเดินขบวนเพื่อเรียกร้องคืนแดนอินโดจีนคืนจากฝรั่งเศส ซึ่งสูญเสียไปสมัย ร. 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

- 27 พฤศจิกายน 2493 คณะกรรมการนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ออกประกาศสนับสนุนขบวนการสันติภาพที่ก่อกำเนิดในประเทศ สวีเดนและขยายตัวไปทั่วโลก ขบวนการนี้มีเจตจำนงสำคัญ ที่จะต่อต้านสงครามและการใช้อาวุธนิวเคลียร์ อันรวมไปถึง สงครามเกาหลีที่รัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่ด้วยในตอนนั้น
- 1 มิถุนายน 2494 นักศึกษาวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองจัดตั้ง "คณะกรรมการ สันติภาพ" ขึ้นในมหาวิทยาลัย
- 2494 นางสาวลำเจียก ทรัพย์สุนทร เป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาไทย ไปร่วมสังเกตการณ์การประชุม คณะกรรมการบริหารสหพันธ์ สาภักดิ์นักศึกษา ณ กรุงปักกิ่ง ได้แสดงความคิดเห็น และสนับสนุนนโยบายสันติภาพ
- 14 สิงหาคม 2494 พลโทสวัสดิ์ ส.สวัสดิ์เกียรติ รักษาการแทนผู้ประศาสน์การ มีคำสั่งห้ามนักศึกษามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และการ เมือง 9 คน ซึ่งเกี่ยวข้องกับขบวนการสันติภาพ เข้าฟัง บรรยาย 1 ปี
- 8 กันยายน 2494 รักษาการแทนผู้ประศาสน์การมีคำสั่งให้ลบชื่อนักศึกษา มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง 5 คน ออกจาก ทะเบียนฐานยุ้งให้นักศึกษากระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาล ได้แก่ นายอาหาร พุทธิสมบูรณ์ นายทวีป วรติลก นายประจวบ อัมพะเตวต นายปริญญา ลีละศรี นายลิ้วละล่อง บุณนาค
- 10 พฤศจิกายน 2495 มีการจับกุมนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในข้อหากบฏ ภายในและภายนอกราชอาณาจักร มีนายมารุต บุณนาค นายเฉลียว พิศลบุญตร นางสาวสมบัติ สุวรรณชีพ นายสัมพันธ์ ฟิ่งประคิษฐ์ นายประคิษฐ์ สมรรถจันทร์ นายอารีย์ อิมสมบัติ นายชาญ แก้วชูใส นายสุวิทย์ เผด็จชิต นายสิงห์ชัย มังคตนรา นายประจวบ อัมพะเตวต เนื่องจากจัดแสดง ละคร "ผิดแผ่นดิน" อันเป็นการล้อเลียนการเมือง

- พ.ศ. 2496 จิตร ภูมิศักดิ์ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถูกจับโยนบก โดยคณะกรรมการสโมสร และถูกส่งตัวให้ตำรวจ ด้วยข้อกล่าวหาว่า "มีการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์" เนื่องจากทำหนังสือ "23 ตุลาคม" ลงบทความวิพากษ์วิจารณ์ บุคคลที่ประพฤติน่าไม่เหมาะสมและเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ไปในแนวสังคมนิยม
- พ.ศ. 2498 มีการจัดตั้ง "กลุ่มศึกษา" ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาอย่างลับๆ ศึกษาแนวความคิดด้านสังคมนิยมและมีการเคลื่อนไหวร่วมกับนิสิตนักศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยไม่เปิดเผย
- 19 กันยายน 2499 ตัวแทนนักศึกษาจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ลงมติก่อตั้ง "สหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย"
- 2 มีนาคม 2500 นิสิตนักศึกษาร่วมกันเดินขบวนคัดค้านการเลือกตั้งสกปรก พ.ศ. 2500 ไปยังหน้าทำเนียบรัฐบาล
- 2500 ตัวแทนนิสิตนักศึกษารวบรวมด้วย ผสม เพชรจำรัส จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นิพนธ์ มาศวิสุทธิ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำจร สุนพงษ์ศรี จากมหาวิทยาลัยศิลปากร อนุกุล รัตนพันธ์ บุญสิน จตุรพฤษ์ วิจิตร (จำนามสกุลไม่ได้) และสุวิทย์ เผือกขีต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยความสนับสนุนของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เดินทางร่วมประชุม งานขึ้นชุมนุมนักศึกษาสากลโลกครั้งที่ 6 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงมอสโก และถูกจับภายหลังเดินทางกลับสู่ประเทศไทย
- 2502 ศาสตราจารย์หลวงจำรูญเนติศาสตร์ มีคำสั่งลงชื่อนักศึกษา 6 คน โทษฐานวิจารณ์ข้อบังคับเกี่ยวกับสโมสรฉบับที่ 2501 ที่ให้อาจารย์เข้าไปเป็นประธานชุมนุมต่าง ๆ และคณะกรรมการสโมสรเป็นคณะบุคคลที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

- 2502
6 ตุลาคม 2505
เริ่มมีค่ายอาสาพัฒนาเป็นครั้งแรก
นิสิตนักศึกษา ประชาชนร่วมเดินขบวนสนับสนุนรัฐบาลในการ
เรียกร้องขอมืออธิปไตยเหนือเขาพระวิหาร ซึ่งกำลังมีคดีฟ้อง
ร้องกันอยู่ในศาลโลก
- 2506
นักศึกษาศิลปศาสตร์รุ่นแรกร่วมกันออกหนังสือคณะมีกลอนของ
"นายหมอดี้" (สมักร สุนทรเวช) เขียนวิจารณ์ระบบการ
ศึกษา ระบบตลาดวิชา จนมีเรื่องถึงขนาดที่ทางการ
มหาวิทยาลัยจะสั่งให้ลบชื่อนายสมักร สุนทรเวช ออกจาก
ทะเบียนฐานสร้าง ความแตกแยกในมหาวิทยาลัย
- 2506
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ออกหนังสือ "สังคม -
ศาสตร์ปริทัศน์" โดยมีสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นบรรณาธิการเป็น
หนังสือที่สร้างกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดขึ้นในวงวิชา
การของไทย
- 2507
นักศึกษากลุ่มหนึ่ง ออกหนังสือ "เจ็ดสถาบัน" โดยมี
นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร นายประพันธ์ ผลเสวก นายดำรง
แสวงธรรม เป็นแกนนำ แต่พิมพ์ได้เพียง 3 ฉบับ ก็ถูกทาง
การสั่งอายัดหนังสือ
- 2509
กลุ่ม "เศรษฐธรรม" อันเป็นกลุ่มอิสระของนักศึกษาคณะ
เศรษฐศาสตร์ เริ่มจัดตั้งขึ้น กลุ่มนี้มีบทบาทในการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและการรวมกลุ่มในหมู่นักศึกษาที่สนใจปัญหา
เศรษฐกิจ การเมือง
- 2509
นิสิตนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ที่สนใจงานด้านหนังสือ ได้
ร่วมมือกันจัดทำหนังสือ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับนิสิตนักศึกษา"
โดยมีสุลักษณ์ ศิวรักษ์ คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก
ต่าง ๆ
- 19-20 กันยายน 2509
กลุ่ม 9 สถาบัน นำโดยพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ออกรับบริจาค
จากประชาชนทั่วไป และรายการทีวีเพื่อช่วยเหลือประชาชน
ผู้ประสบอุทกภัย

ปลายปี 2509

สำนักกลางนักเรียนคริสเตียนในประเทศไทย จัดสัมมนาในหัวข้อ "ความรับผิดชอบทางจริยธรรมและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ"

ต้นปี 2510

นิสิตนักศึกษาที่มีความสนใจทางด้านสังคม จับกลุ่มพูดคุยกัน และจัดกิจกรรมในการพัฒนาความคิด เรียกชื่อกลุ่มว่า "ชมรมปริทัศน์เสวนา" โดยใช้โบสถ์รังสีสุทธา วัดบวร-นิเวศน์ฯ เป็นสถานที่พูดคุยกันและมีพระศาสนโสภณ เป็นองค์อุปถัมภ์

2510

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย จัดสัมมนาเรื่อง "บุคลิกภาพการเป็นผู้นำของนิสิตนักศึกษา" การสัมมนาครั้งนี้ได้จัดตั้ง ศูนย์นิสิตนักศึกษายุวพุทธ ขึ้นมา แต่ไม่มีผลงานอะไรและล้มเลิกไปในระยะเวลาอันสั้น

4 มิถุนายน 2511

นิสิตนักศึกษาเดินขบวนประท้วงการที่รัฐบาลประกาศขึ้นราคารถเมล์จาก 50 สตางค์ เป็น 75 สตางค์ จนรัฐบาลต้องยอมลดราคาลงตามเดิม

27 มิถุนายน 2511

วิทยากร เชียงกูล เขียนบทกวี "เพลงเถื่อนแห่งสถาบัน" ตั้งคำถามถึงระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย ตอนที่รู้จักกันดี "ฉันเยาว์ ฉันเขลา ฉันทิ้ง ฉันจึงมาหาความหมาย . . ." ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ยูงทอง ฉบับวันสถาปนา

กรกฎาคม 2511

กลุ่มพระจันทร์เสี้ยว ซึ่งรวมตัวกันมาเป็นเวลานาน ทำหนังสือออกขายเล่มละ 1 บาท เริ่มปรากฏโฉมเป็นครั้งแรกสมาชิกของกลุ่มประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาที่สนใจวรรณกรรมจากหลายสถาบัน

กุมภาพันธ์ 2512

นิสิตนักศึกษาได้จัดตั้ง "กลุ่มอาสาสมัครสังเกตุการณ์การเลือกตั้ง" ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2511 และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษาสถาบันต่าง ๆ ครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อตั้งองค์กรที่เป็นศูนย์กลางประสานงานทุกสถาบัน

- สิงหาคม 2512
- 1-7 พฤศจิกายน 2512
- 31 มกราคม -
1 กุมภาพันธ์ 2513
- 23 กุมภาพันธ์ 2513
- 24 กุมภาพันธ์ 2513
- 7 ตุลาคม 2513
- ชุมนุมสัมนาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัด
สัมนา เรื่อง "บทบาทของนักศึกษาในการพัฒนาประเทศ" ณ
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม การสัมนาครั้งนี้ได้มีการพูด
คุยกันถึงเรื่อง ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
สมาคมบริการนักศึกษานานาชาติ จัดสัมนา เรื่องงานบริการ
นักศึกษาครั้งที่ 4 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้พูดถึง
เรื่องศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยอย่างจริงจังมากขึ้น
นิสิตนักศึกษาจาก 10 สถาบัน ได้ลงนามแถลงการณ์ร่วม
ประกาศใช้ธรรมนูญศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
ซึ่งมีบทบัญญัติให้เลือกเลขาธิการ 1 คน และเหรัญญิก
เลขาธิการคนแรกคือ นายโกศล โรจนพันธ์ แห่งมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ เหรัญญิกคือ นายเกียรติศักดิ์ นาคะประสิทธิ์
แห่งวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร
- นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชุมนุมคัดค้านพระราช-
บัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการตุลาการ ของหลวงจำรุง
เนติศาสตร์ ที่จะโอนอำนาจการแต่งตั้งโยกย้ายไปให้กับ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีการเปิดอภิปราย
โจมตีหลวงจำรุงด้วย
- สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประท้วงตั้งชมรมรัฐศึกษา
ให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจ
และทางสังคม โดยมีกระมล ทองธรรมชาติเป็นที่ปรึกษา
กรรมการสโมสรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้แจกจ่าย
หนังสือของฝ่ายประชาสัมพันธ์แก่นักศึกษาเพราะเห็นว่า
เป็นหนังสืออันตรายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหา-
วิทยาลัย กลุ่มเศรษฐกรรมและชาติสังคมในมหาวิทยาลัย
ได้สร้างมติชักออก กรรมการสโมสร นายธนา คำรงมณี
ว่าหนังสือมีเนื้อหา ชักจูงให้ชาวธรรมศาสตร์ยกย่องนับถือ
นายปรีดี พนมยงค์ เปรียบเทียบเอากับรัฐบาลชุดปัจจุบัน

- ปลายปี 2513 จัดตั้งกลุ่มสหภาพนิสิต โดยมื่อนักศึกษารัฐศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หลายท่านร่วมกันจัดตั้ง เพื่อเป็น กลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในหมู่นักศึกษา
- 2513 - 2515 เกิดกลุ่มอิสระในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กลุ่มนิติศึกษา ที่ธรรมศาสตร์ กลุ่มโซตัสใหม่ ที่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สภาภาวแพทยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชมรมวรรณศิลป์และกลุ่มนักศึกษา ก้าวหน้าทีมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชมรมคนรุ่นใหม่ ทีมมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น
- 22 กุมภาพันธ์ 2514 บัณฑิตหนุ่มสาวจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทมัส คิมทอง และรัตนา สกุลไทย ถูกลอบยิงจนเสียชีวิต ที่บ้านสองสุราษฎร์ธานี ขณะที่ไปช่วยจัดตั้งโรงเรียนชุมชน เหมืองห้วยในเขา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จนกระทั่งต่อมาได้มีการจัดตั้งมูลนิธิโทมัสคิมทอง
- 2514 สภาหน้าโคมออกหนังสือ "ภัยขาว" ซึ่งจัดทำโดยกมล กมลตระกูลและพิชิต จงสถิตย์วัฒนา วิเคราะห์อิทธิพลของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีต่อประเทศไทย เพราะผู้นำประเทศมีผลประโยชน์กับอเมริกา
- พฤศจิกายน 2514 นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ออกหนังสือ "ภัยเขียว" วิจารณ์ระบบเผด็จการทหารและปลุกให้โค่นล้มระบบราชการแบบทหาร
- 24-28 พฤศจิกายน 2514 มูลนิธิโทมัสคิมทอง จัดสัมมนาเรื่อง อุทิศคดีของคนหนุ่มสาว ณ วัลดูโมังก์ จ. เชียงใหม่ มีตำรวจยกพลมาล้อมที่สัมมนาและติดตามความเคลื่อนไหวตลอดเวลา
- 17 พฤศจิกายน 2514 จอมพลถนอม กิตติขจร ได้เข้าทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลของตนเอง โดยให้เหตุผลว่า เพื่อรักษาสถาบันที่พระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ ให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป

18 พฤศจิกายน 2514

นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้วิพากษ์วิจารณ์ และมี การบิด
ไปสเตอร์ตามบริเวณคณะต่าง ๆ ชื่อความ เช่น "ไว้าลัย
เสรีภาพ ฮิตเลอร์เกิดใหม่ในเมืองไทย สร้างด้วยมือลอบด้วย
เท้า" และออกแถลงการณ์ในนามประชาชนว่า "นิสิตยินดี
ช่วยขจัดปัญหาของบ้านเมืองให้คณะปฏิวัติกระทำการสำเร็จตาม
เจตนาที่ประกาศและหวังว่าคณะปฏิวัติจะดำเนินการให้
ประกาศมีระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ คืนรัฐธรรมนูญ กับ
สิทธิเสรีภาพให้แก่ปวงชน โดยรีบด่วน"

18 พฤศจิกายน 2514

นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ออกแถลงการณ์ ตอนหนึ่ง
กล่าวว่า "นักศึกษาไม่สามารถนิ่งดูตายนอกการสูญเสียสิทธิ
เสรีภาพ และระบอบประชาธิปไตยอันเป็นที่รักยิ่งของ
ประชาชนชาวไทยได้" หลังจากนั้น คณะนักศึกษา ประกอบ
ด้วย นายวรชัย อัครศิลปิน นายไพโรจน์ สุวรรณฉวี
นายจรูญ วิฑิษย์รอก นายอาทิตย์ จันทวิลม นายยุทธพงษ์
ภูริสัมภรณ์ ได้นำเอาพวงหรีดสองพวงไปวางที่อนุสาวรีย์
ประชาธิปไตย พวงหรีดมีข้อความว่า "แต่ประชาธิปไตยของ
ชาติไทย" "แต่โสเภณีกลางสภา" ภายหลังจากนั้นนักศึกษา
ถูกตำรวจควบคุมไปสอบสวน แต่ก็ปล่อยตัวในที่สุด

ธันวาคม 2514

นิตยสาร "ชาวบ้าน" ของสมาคมเศรษฐศาสตร์(ธรรมศาสตร์)
ตีพิมพ์จดหมายของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ จากอังกฤษ ซึ่งใช้
นามว่า "นายเข้ม เย็นยิ่ง" ส่งถึงผู้ใหญ่บ้านท่าบ่อ เกียรติกิจ
แห่งหมู่บ้านไทยเจริญ เรียกร้องให้มีการเร่งสร้างกติกา
ปกครองหมู่บ้านออกมาใหม่ เพื่อความสุขความเจริญของ
สังคม

2515

ธีรยุทธ บุญมี ร่วมกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รณรงค์
ให้ประหยัคด้วยการใช้ผ้าดิบ ซึ่งเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นใน
ประเทศไทย

- 2515 ธีรยุทธ บุญมี นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เข้าดำรงตำแหน่งเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นคนที่ 4 และสามารถพัฒนากิจกรรมที่มี
ลักษณะสร้างสรรค์ใหม่ ๆ จนกระทั่งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา
ได้รับการยอมรับมากขึ้น
- 20-26 พฤศจิกายน 2515 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ เคลื่อนไหวต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ใช้
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นสถานที่เปิดไฮปาร์ค เตรียม
เคลื่อนขบวนเข้าร่วมการเดินขบวน แต่นายกสโมสรมักศึกษา
และประธานเชียร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สั่งปิดประตู
ผลจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้ทั้ง 2 คน ถูกซักฟอกจนต้อง
ลาออก แนวนรวมนักศึกษา (ประกอบด้วยกลุ่มสหภาพนิสิต
กลุ่มผู้หญิง กลุ่มเศรษฐกรรม กลุ่มนิติศึกษา กลุ่มโซตัสใหม่
กลุ่มสภากาแฟ ชมรมคนรุ่นใหม่ และยุวชนสยาม) ประท้วง
การประกวดนางสาวไทยที่สวนอัมพร
- 19 ธันวาคม 2515 กลุ่มอิสระมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดินขบวนชักชวนนิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคัดค้านประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 299
ที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารแทรกแซงฝ่ายตุลาการ มีการชุมนุมที่
ท้องสนามหลวง แล้วเคลื่อนขบวนไปที่กระทรวงยุติธรรม
เป็นการประท้วงข้ามคืนคราวแรก จนรัฐบาลออกประกาศ
ยกเลิกคำสั่ง จึงสลายการชุมนุมไป
- ธันวาคม 2515 สโมสรมักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดนิทรรศการ
สงครามอินโดจีน มีการอภิปราย ฉายภาพยนตร์ และมีการ
วิพากษ์วิจารณ์นโยบายที่ไทยต้องพึ่งพิงอเมริกาตลอดเวลา
- 9 มกราคม 2516 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ออกหนังสือ เรียกร้องให้มีการแสดง
ประชามติเกี่ยวกับการแต่งตั้งนายชานฉุย ยุบรุณีย์ ขึ้นดำรง
ตำแหน่งผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร และขอชักฟอกผลงานที่
ได้กระทำขณะดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครกรุงเทพฯ
โดยเฉพาะการจัดซื้อที่ดินราคา 107 ล้านบาท ที่ซอยเสนานิคม

- เมษายน - พฤษภาคม 2516 กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมกับนิตยสารสือพิมพ์และเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ได้เปิดเผยเบื้องหลังกรณีนายทหาร นายตำรวจ และคาราวา นักร้อง เดินทางไปล่าสัตว์ในเขตป่าสงวนทุ่งใหญ่ จ.กาญจนบุรี ประสบอุบัติเหตุเฮลิคอปเตอร์ตกลงมา เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2516 แต่ทางรัฐบาลกลับแถลงว่าตกขณะทำการ สอดแนมผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยได้ยืนยันภาพถ่ายและบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นการยืนยันข้อเท็จจริง และได้ จัดพิมพ์หนังสือ "บันทึกลับจากทุ่งใหญ่" ออกเผยแพร่ด้วย ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ เรียกประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาเคลื่อนไหวกรณีเฮลิคอปเตอร์ของทางราชการตกบริเวณเขตป่าสงวนทุ่งใหญ่ และวันที่ 8 พฤษภาคม 2516 ให้ออกแถลงการณ์เปิดโปงกรณีทุ่งใหญ่
- มิถุนายน 2516 ชมรมคนรุ่นใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้จัดพิมพ์หนังสือ ออกขายรับเพื่อนใหม่ชื่อ "มหาวิทยาลัย . ที่ยังไม่มีการตอบ" มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า "สภาสัตว์ป่าแห่งทุ่งใหญ่ มีมติให้ ต่ออายุสัตว์ป่าอีก 1 ปี เนื่องจากสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ" ข้อความดังกล่าวเป็นการ เสียดสีกรณีทุ่งใหญ่และการต่ออายุราชการของจอมพลประภาส จารุเสถียร ทำให้อธิการบดี (ดร.ศักดิ์ ผาสุนทรินทร์) สั่ง ลบชื่อนักศึกษา 9 คน ออกจากทะเบียนนักศึกษา
- 21-22 มิถุนายน 2516 นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วม 50,000 คน ชุมนุมประท้วง ที่ทบวงมหาวิทยาลัยและเคลื่อนขบวนมา ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นการต่อสู้ที่รุนแรงถึงขั้นยึดถนนนับเป็นปรากฏการณ์ ครั้งแรกของการเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษา มีการไฮปาร์ค พาดพิงถึงความเดือดร้อนของประชาชน และการยกเลิก รัฐธรรมนูญของรัฐบาล จนกระทั่งได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาล

กรกฎาคม 2516

3 ข้อ คือ 1) ให้นักศึกษารามคำแหงทั้ง 9 คนกลับเข้าเรียนได้ตามปกติ 2) ให้ดร.ศักดิ์ ผาสุชนินทร์ พิจารณาตัวเอง 3) ให้รัฐบาลคืนรัฐธรรมนูญให้ประชาชนภายใน 6 เดือน

8 กรกฎาคม 2516

5-6 ตุลาคม 2516

8-9 ตุลาคม 2516

รัฐบาลออกคำสั่ง ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาอภิปรายในมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตนักศึกษากลุ่มอิสระตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เริ่มรวมพลังคัดค้าน แต่การเคลื่อนไหวครั้งนี้ขาดพลังสนับสนุน เพราะศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ไม่ได้เข้าร่วมการประท้วงด้วย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดการแตกแยกในขบวนการนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจนเป็นครั้งแรก เมื่อกลุ่มอิสระประกาศก่อตั้ง "สหพันธ์นิสิตนักศึกษาอิสระแห่งประเทศไทย" มีการเลือกตั้งเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาคนใหม่ ซึ่งได้แก่สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ นิสิตนักศึกษาเกษตรศาสตร์ นิสิตนักศึกษา อาจารย์และประชาชน จากกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ จำนวนประมาณ 20 คน โดยมีธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ประสานงาน ใต้นัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และเดินถือป้ายโปสเตอร์แจกใบปลิวและหนังสือให้กับประชาชนตามท้องถนน ในที่สุดถูกตำรวจเข้าดำเนินการจับกุมทั้งสิ้น 11 คน และจับเพิ่มเติมอีก 2 คน ได้แก่ ธีรยุทธ บุญมี บุญส่ง ชเลทร วิสา คัญทัพ ชัยวัฒน์ สุรวิชัย นพทร สุวรรณพานิช ประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ปรีดี บุญซื่อ บัณฑิต เอ็งนิลรัตน์ ธัญญา ชุนชฎาธาร ทวี หมั่นนิกรมন্ত্রী จิ่งสิริอารักษ์ ไชแสง สุกใส และก้องเกียรติ คงคา ในข้อหาชุมนุมการเมืองโดยผิดกฎหมาย และก่อตั้งข้อหาเป็นกบฏต่อแผ่นดิน

มีการชุมนุมประท้วงตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๑๙ ตุลาคม 2516

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล และพรรคพลังธรรม จัดชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเรียกร้องให้นักศึกษาฯ สอบและเข้าร่วมการเคลื่อนไหว เรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้ง 13 คน และให้มีการพระราชทานรัฐธรรมนูญ มีการไต่สวนบริเวณลานโพธิ์ ใช้โซ่ล่ามห้องสอบอันเป็นผลให้มหาวิทยาลัย ต้องประกาศเลื่อนการสอบออกไป และหลังจากนั้นก็มียุติศึกษาจากสถาบันอื่น ๆ หยอเยยเข้ามาสมทบ จนกำลังคนสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยจึงเข้ารับช่วงการนำการประท้วงต่อมา

13 ตุลาคม 2516

นักศึกษาประชาชนนับแสนคนเดินขบวนออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชุมนุมกันแน่นถนนราชดำเนิน เรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวผู้ต้องหาโดยไม่มีเงื่อนไข และให้มีการพระราชทานรัฐธรรมนูญ

14 ตุลาคม 2516

วันมหาปิติ

คืนเดือนพฤศจิกายน 2516

เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกรรมการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ อันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจกันกรณีเหตุการณ์ 14 ตุลาคม มีกรรมการบางคนลาออกจากตำแหน่งและมีการเรียกร้องให้กรรมการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ทั้งหมดพิจารณาตัวเอง

17 พฤศจิกายน 2516

กรรมการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ลาออกทั้งหมด และมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารใหม่ แต่เลขาธิการคนเดิมก็ได้อีกกลับเข้ารับตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง

10 พฤศจิกายน 2516

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ประกาศตั้งกลุ่มธรรมศาสตร์เสรี

25 พฤศจิกายน 2516

กลุ่มธรรมศาสตร์เสรีร่วมกับนักศึกษาสถาบันอื่น ๆ จัดตั้งสหพันธ์นักศึกษาเสรีแห่งประเทศไทย

23 มกราคม -

มีการแสดงนิทรรศการเงินแดง ที่หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัย

5 กุมภาพันธ์ 2517

ธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าชมคับคั่งถึงกับการจรรยาบรรณด้านติดสนาม-หลวงติคชัค

- มีนาคม - พฤษภาคม 2517 นิสิตนักศึกษาเดินทางกลับบ้านเกิด เพื่อออกเผยแพร่ ประชาธิปไตย ตามโครงการ "เผยแพร่ประชาธิปไตย" ซึ่งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ดำเนินการร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย
- 5 ตุลาคม 2517 นิสิตนักศึกษาชุมนุมบริเวณหน้ารัฐสภา เรียกร้องให้แก้ไข รัฐธรรมนูญ ซึ่งกำลังพิจารณาาระ 3 ให้ลดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งจาก 20 ปี เหลือ 18 ปี การชุมนุมครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่นักเรียนอาชีวะเกิดความขัดแย้งกับนักศึกษาชัดเจน โดยการชุมนุมต่อต้านนักศึกษายูนิเวิร์สวิตส์
- 28 ธันวาคม 2517 จอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางกลับเข้าสู่ประเทศไทย นักศึกษา ประชาชน ชุมนุมกันที่ท้องสนามหลวง และในวันที่ 30 ธันวาคม ก็มีการชุมนุมกันในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มกระหิงแวงขว้างระเบิดใส่การประชุม มีผู้บาดเจ็บหลายคน
- 13 มกราคม 2518 คำณูญ สิทธิสมาน นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา
- 18 มกราคม 2518 ชมรมนิติศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคลื่อนไหวให้รัฐบาลยกเลิกสัญญา "เหมโก้ง" อันเป็นการขัดกับนโยบาย พรรคชาติไทยที่สนับสนุนสัญญาประทานบัตรฉบับนี้ การเคลื่อนไหวลุกลามไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง
- 6 มีนาคม 2518 นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดนิทรรศการฆ่าและ กอมน. เปิดเผยวิธีต่าง ๆ นานาของ กอมน. โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีถึงแก่อสัญกรรม
- 6 พฤษภาคม 2518 นักศึกษาวางพวงหรีดกรมประชาสัมพันธ์ ที่เสนอข่าวไม่ตรงความเป็นจริงหลายประการ หัวคัทกล่าวมีตัวอักษรเขียนว่า "ให้ . . . กรมกริ้ว"

- 16 พฤษภาคม 2518 นักศึกษาชุมนุมที่สนามหลวง ประท้วงสหรัฐอเมริกาที่ส่งหน่วยนาวิกโยธิน 1,100 คน เข้าประเทศโดยพลการ เพื่อทำการรบและยึดเรือมายาเกรซคืนจากเขมร ในการประท้วงมีการเผาหุ่นประธานาธิบดี เจอรัลด์ ฟอร์ด และธงชาติประเทศสหรัฐอเมริกา
- 4 กรกฎาคม 2518 นักศึกษาจ้อกปีราย นิตรรศการ และละคร คนตรี เป็ดโปงอเมริกาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กรกฎาคม 2518 เกรียงกมล เลหาไฟโรจน์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา
- 14-15 สิงหาคม 2518 มีการชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อรับฟังนักศึกษา 9 คนที่ถูกจับด้วยข้อหาปลุกปั่น ระชาชน และศาลปล่อยตัวออกมา มีการเรียกร้องให้รัฐบาลนำตัวฆาตกรสังหารผู้นำชาวนาหลายคนมาลงโทษ ทั้งนี้เพราะก่อนหน้านี้ 3-4 เดือน ผู้นำชาวนาหลายคนถูกลอบสังหารเสียชีวิต
- 20 สิงหาคม 2518 นักเรียนอาชีวะสมทบกับนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ชุมนุมที่สนามหลวง ต่อมาบุกเข้ามาขว้างระเบิดทำลายและเผาอาคารของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รับความเสียหายมูลค่ากว่า 10 ล้านบาท
- 26 สิงหาคม 2518 แผนกวารสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับนิสิตคณะนิติศาสตร์จุฬาฯ วาขันธ์และสังจตหมายเปิดผนึกถึงสถานีวิทยุยานเกราะ ประนามการเสนอข่าวสารบิดเบือนความจริง
- 20-21 มีนาคม 2519 นักศึกษา ประชาชน เดินขบวนขับไล่ฐานทัพอเมริกา โดยนัดชุมนุมหน้าสถานทูตอเมริกา ระหว่างเดินทางถูกกลุ่มกระหิงแคงซัดขวางบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และมีผู้ปาระเบิดบริเวณศูนย์การค้าสยามสแควร์ มีผู้บาดเจ็บ 73 คน เสียชีวิต 5 คน

- กรกฎาคม 2519 สุธรรม แสงประทุม จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับ
เลือกตั้งเป็นเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ
- 16 สิงหาคม 2519 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ และแนวร่วมต่อต้านเผด็จการ
แห่งชาติ แลกเปลี่ยนการต่อต้านการกลับเข้ามาของจอมพล
ประภาส จารุเสถียร
- 19 กันยายน 2519 สามเณรณอม กิตติขจร เดินทางกลับประเทศไทย
- 24 กันยายน 2519 พนักงานการไฟฟ้า จังหวัดนครปฐม 2 คน ถูกฆ่าแขวนคอ
ขณะปิดโปสเตอร์คัดค้านการกลับเข้ามาของสามเณรณอม
และมีคนกลุ่มหนึ่งประมาณ 20 คน บุกรเข้ามาทำลาย
โปสเตอร์ต่อต้านสามเณรณอม บริเวณหน้าประตูมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
- 25 กันยายน 2519 นิสิตนักศึกษาชุมนุมแสดงเจตนารมณ์ต่อต้านเผด็จการ ถัดกัน
รัฐประหารและยี้ให้รัฐบาลจัดการกรณีสามเณรณอมโดยเร็ว
และได้ชุมนุมใหญ่ที่สนามหลวงอีกครั้งในวันที่ 29 กันยายน 2519
ยื่นคำขาดให้รัฐบาลจัดการกับสามเณรณอม และจับฆาตกร
ฆ่าแขวนคอ นัดฟังคำตอบเที่ยงวันที่ 2 ตุลาคม 2519
- 4 ตุลาคม 2519 มีการชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อต้านสามเณร
ณอม มีการจัดแสดงละครและการไฮปาร์คอย่างรุนแรง
คร.ป่วย อังภากรณ์ อธิการบดีขอร้องให้สลายตัว แต่ไม่
เป็นผล
- 5 ตุลาคม 2519 ชมรมวิทยุเสรีออกแถลงการณ์ฉบับที่ 1 กล่าวหานักศึกษา
แสดงละครเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสุทนต์แขวนคอ
เป็นการ "เหยียดหยามจิตใจคนไทยทั้งชาติ" เรียกร้อง
ให้ผู้ที่มิได้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ดำเนินการ
ลงโทษนิสิตนักศึกษา สั่งชุมนุมพลลูกเสือชาวบ้านและกลุ่ม
หลังต่าง ๆ
- 6 ตุลาคม 2519 วันมหาวิปโยค

- ตุลาคม 2519 - ต้นปี 2521 องค์การและกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาอุทกยุบเลิกโดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินวันที่ 42/2519 ซึ่งมีพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้า อนุญาตให้จัดกิจกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยความเห็นชอบของหัวหน้าสถาบันการศึกษา หากต้องจัดกิจกรรมนอกสถาบันหรือเชิญบุคคลภายนอกร่วมกิจกรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
- ต้นปี 2521 นิสิตนักศึกษาหลาย ๆ กลุ่มในมหาวิทยาลัย เรียกร้องขอมีสติ เสรีภาพในการจัดกิจกรรม เช่น กลุ่มนักศึกษา 7 คณะ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มนักศึกษาต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มจุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย กลุ่มศึกษาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา โดยทางอ้อม โดยให้ตัวแทนจากแต่ละคณะ ลงคะแนนเลือกกรรมการสโมสรนักศึกษา
- กลางปี 2521 คณะกรรมการสโมสรนักศึกษา 7 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒวิทยาเขต ประสานมิตร เตรียมจัดงาน "ต้อนรับผู้บริสุทธิ์ 19 คน" ซึ่งได้รับการปล่อยตัวตาม พรบ.นิรโทษกรรม ความร่วมมือครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของสโมสรนักศึกษาสถาบันต่าง ๆ โดยมีสถาบันเพิ่มอีก 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต เจ้าคุณทหารลาดกระบัง และได้ร่วมกันจัดงานรำลึก 6 ตุลาคม, 14 ตุลาคม ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2521

สโมสรมักศึกษาทั้ง 12 สถาบัน จัดตั้งเป็น "คณะกรรมการนิสิต นักศึกษาช่วยเหลือประชาชน ในปัญหาน้ำท่วม (คน.ปน.)" ซึ่งมี ตัวแทนสถาบันละ 2 คน มาเป็นกรรมการดำเนินงานช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยจากปัญหาน้ำท่วมใหญ่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ การร่วมกิจกรรมครั้งนี้ นำไปสู่การปรึกษาหารือในเรื่องสิทธิเสรีภาพและการปกครองตนเองในมหาวิทยาลัย และเห็นพ้องต้องกันว่า องค์ประกอบของการปกครองนักศึกษาอย่างแท้จริงต้องมี 3 ประการ คือ 1) สโมสรมักศึกษาต้องมาจากการเลือกตั้งทางตรง 2) มีสภานักศึกษาเพื่อตรวจสอบการทำงานของสโมสร 3) มีอิสระในการกำหนดและดำเนินกิจกรรมของนักศึกษา

19 มีนาคม 2522

มีการประชุมประสานงานและมีสถาบันสมาชิกเพิ่มเป็น "สโมสรมักศึกษา 18 สถาบัน" และให้ความหมายไว้ว่า "สโมสรมักศึกษา 18 สถาบัน" คือฉัน คือเธอ คือเพื่อนทุก ๆ คนที่รักความเป็นธรรม ที่ศรัทธาความเป็นไทยของชาติ ศรัทธาในเสรีภาพของประชาชนและเชื่อมั่นในพลังแห่งความถูกต้องของตนเอง และส่วนรวม

24-25 พฤษภาคม 2522

สโมสร 18 สถาบัน จัดงาน "สู่ความหวังใหม่" เป็นกำลังใจแก่ผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ และแนะแนวการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงและวิทยาลัยเอกชน

มิถุนายน-กรกฎาคม 2522

สโมสร 18 สถาบัน คัดค้านกรณีกองทหารเวียตนามประชิดชายแดนไทย และกรณีฆวนอพยพ

สิงหาคม 2522

สโมสร 18 สถาบัน คัดค้านการขึ้นราคาน้ำมันของรัฐบาล และขึ้นค่าสาธารณูปโภค รวมทั้งค่ารถเมล์ จักรนิทรรศการให้ข้อมูลแก่ประชาชน และจัดขายของราคาถูกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตุลาคม 2522

จัดงานรำลึกวีรชน 14 ตุลาคม

พฤศจิกายน 2522

ส่งจดหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นปากเสียงแทนประชาชน คัดค้านการที่รัฐบาลขึ้นค่าน้ำประปา-ไฟฟ้า

- ธันวาคม 2522 จัดงานศิลปวัฒนธรรม และออกไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และงานแนะแนวการสอบ เข้ามหาวิทยาลัย '23
- กันยายน 2523 ทบวงมหาวิทยาลัยยินยอมให้มีการเลือกตั้งสโมสรมักศึกษาทางตรงในรูปขององค์การนักศึกษา และให้มีสภานักศึกษาทำหน้าที่ควบคุมและแนะนำการทำงานขององค์การนักศึกษาฯ โดยให้แต่ละสถาบันให้ปฏิบัติสอดคล้องและเหมาะสมกับสถาบันนั้น ๆ
- กุมภาพันธ์ 2523 องค์การนิสิตนักศึกษา 18 สถาบันร่วมกับกลุ่มพลังต่าง ๆ เคลื่อนไหวคัดค้านการขึ้นราคาน้ำมันในอัตราที่สูงถึง 60% ณ สนามหลวง จนกระทั่งพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- พฤษภาคม 2523 จัดงานปฉลองขวัญ "สู่ความหวังใหม่ครั้งที่ 2" และเคลื่อนไหวคัดค้านการปราบปรามประชาชนของรัฐบาลเกาหลี ที่ตำบล กวางจู้ ด้วยการวางหรีดที่สถานทูตเกาหลีในไทย
- มิถุนายน 2523 องค์การนักศึกษา 19 สถาบัน ออกสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่องน้ำตาลขาดแคลน และในเดือนสิงหาคมได้ร่วมกับสภาองค์การลูกจ้าง และสภาแรงงานแห่งประเทศไทย จัดชุมนุมประชาชน เรียกร้องให้ลดราคาน้ำตาลทรายที่ขึ้นราคาจากกิโลกรัมละ 8 บาท เป็น 13 บาท ให้เหลือ 11 บาท
- 2523 ประท้วงกรณีการรุกล้ำอธิปไตยของทหารเวียดนาม จนกระทั่งเกิดการปะทะกับทหารไทย บริเวณ ตำบลโนนหมากมูน จังหวัดปราจีนบุรี ด้วยการวางหรีดหน้าสถานทูตเวียดนามในไทย และชุมนุมประท้วง นายเหงียน โกทัก ณ สนามบินดอนเมือง
- ตุลาคม 2523 จัดงานรำลึกวีรชน และสัมมนาเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น
- กันยายน 2523 นิสิตนักศึกษา ประชาชน คัดค้านการต่ออายุพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก แต่ต่อมานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ประกาศยุติการเคลื่อนไหวตามพรรคประชาธิปไตย ซึ่งได้รับ "ข้อมูลใหม่"

- พฤศจิกายน 2523
มกราคม 2524
มีนาคม 2524
1 เมษายน 2524
พฤศจิกายน 2525
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2526
เมษายน 2526
15 ตุลาคม 2526
9 ธันวาคม 2526
ต้นปี 2527
- นิสิตนักศึกษาออกรับบริจาค เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยน้ำท่วม
องค์การนิสิตนักศึกษา 19 สถาบัน จัดนิสิตนักศึกษาออกสำรวจ
ประเมินผลการประกันราคาข้าวทั่วประเทศ ปรากฏว่าได้ผล
เพียงบางจังหวัด
- ชุมนุมคัดค้านการขึ้นค่ารถเมล์ จาก 1 บาทเป็น 2 บาท โดย
เสนอให้รัฐบาลเก็บ 10 กิโลเมตรแรก 1.50 บาท แต่รัฐบาล
ไม่ตกลง จึงจัดให้มีคนลงประชามติกว่า 50,000 คน และมี
นิสิตนักศึกษาออกอาหารประท้วง
- นิสิตนักศึกษาออกแถลงการณ์ประท้วงการก่อการรัฐประหาร
โดยให้เหตุผลว่า การปฏิวัติทุกครั้งไม่เป็นผลดีต่อประชาชน
เวลาต่อมาได้เกิดความแตกแยกในกลุ่มนิสิตนักศึกษา ไม่เห็น
ช่วยกับการเข้าไปยุ่งเกี่ยวการรัฐประหาร จนกระทั่งเหตุการณ์
สงบ
- นิสิตนักศึกษาชุมนุมหน้าทำเนียบคัดค้านการขึ้นค่าโดยสารรถเมล์
เพราะเชื่อว่าปัญหาอยู่ที่การคอร์รัปชันใน ขสมก. มีการอดข้าว
ประท้วง ในที่สุดรัฐบาลตัดสินใจระงับการขึ้นค่ารถโดยสาร
- นิสิตนักศึกษาร่วมกับสมาพันธ์ประชาธิปไตย คัดค้านการแก้ไข
รัฐธรรมนูญให้เป็นเผด็จการ จัดการอภิปราย สสำรวจประชามติ
เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชน เป็นพลังที่ร่วมคัดค้านจน
คัดค้านได้สำเร็จ
- นิสิตนักศึกษารณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- นิสิตนักศึกษาร่วมติดตามการเคลื่อนไหว เรื่องการประท้วงของ
พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่
- ชาวนานครสวรรค์ที่ถูกทหารไล่ที่เข้ามาขอความเป็นธรรม
มาพบนักศึกษาที่หอประชุม เล็กมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มีการสัมมนากิจกรรมองค์การนักศึกษาทั่วประเทศ ทำให้มี
การปรับบทบาท และการจัดรูปองค์กรประสานงานกันใหม่

ภายหลังการสัมมนากรรมการองค์การนักศึกษาจากทุกสถาบัน
 มีมติให้จัดตั้ง "สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย"
 เลขาธิการคนแรก คือ นายจักรชัย อัครมณี คนต่อมาคือ
 นายบุญแทน ต้นสุเทพวีรวงศ์

ปลายปี 2527-ต้นปี 2528

"18 สถาบัน" โดยการนำขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ ออกแถลงการณ์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นครั้งใหญ่ตามห้าง
 สรรพสินค้า และศูนย์การค้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

คำสั่ง หนังสือราชการเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
ธรรมนูญศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ที่ 42/2519

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาและนักเรียน

เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษาและนักเรียน จึงให้ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการตามคำสั่งดังต่อไปนี้

1. ยกเลิกระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติอื่นใด อันเกี่ยวกับองค์การและกิจกรรม นิสิตนักศึกษาและนักเรียนในสถาน ศึกษาของรัฐและเอกชนที่ประกาศใช้อยู่
2. ระวังกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและนักเรียนในรูปต่าง ๆ ทั้งที่จัดตั้งขึ้นภายใน และภายนอกสถานศึกษา เช่น ศูนย์ องค์การบริหาร สโมสร สมา พรรต ชมรม และกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาและนักเรียน ตลอดปีการศึกษา 2519 จนกว่าจะได้มีการปรับปรุงระบบและวิธีการเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและนักเรียน เพื่อให้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร การศึกษาและการเรียนโดยแท้จริง
3. ในระหว่างที่ยกเลิกระเบียบ ข้อบังคับ และระวังกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และนักเรียนตามข้อ 1. และข้อ 2. นิสิตนักศึกษาและนักเรียนในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น อาจจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายในสถานศึกษาทางด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ ได้ตามความจำเป็นและต้องจัดให้เหมาะสม โดยได้รับความเห็นชอบของหัวหน้าสถานศึกษาที่ นิสิตนักศึกษาและนักเรียนสังกัดอยู่
4. การจัดกิจกรรมภายในขอบเขตของข้อ 3. หากจะต้องจัดนอกสถานศึกษาหรือ มีการเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วมกิจกรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษาที่ นิสิตนักศึกษาและนักเรียนสังกัดอยู่

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 ตุลาคม พุทธศักราช 2519

(ลงชื่อ) พลเรือเอก สัจจ ชลลอมอยู่

(สัจจ ชลลอมอยู่)

หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

(สำเนา)

ที่ ทม. 0100/162-174

ทบวงมหาวิทยาลัย

11 มิถุนายน 2522

เรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

เรียน อธิการบดีทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบัน

ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมอธิการบดีได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา กำหนดหลักการและแนวการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมเป็นที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ด้วยความราบรื่นและคล่องตัวนั้น บัณฑิต รัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2522 กำหนดหลักการและแนวการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ดังนี้

1. สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ในฐานะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาการและวิชาชีพ ส่งเสริมพลานามัย ปลูกฝังคุณธรรม และพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ
2. กิจกรรมนิสิตนักศึกษาจะต้องจัดขึ้นภายในขอบวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ และไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองและศีลธรรมอันดี โดยมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องดูแลรับผิดชอบและจะต้องจัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด
3. นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับ การสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่ตนเองศึกษาอยู่ตามความสมัครใจ โดยจัดให้มีกิจกรรมตามความสนใจของนิสิตนักศึกษาทางด้าน กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการศึกษา และบำเพ็ญประโยชน์เป็นหลัก
4. ให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ พิจารณาจัดวางรูปแบบขององค์กร เพื่อดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาได้ตามความเหมาะสม โดยให้มีฐานะเป็นองค์กรภายใน ของแต่ละมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา และจะต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งนั้น ๆ

5. การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ให้พยายามจัดเป็นกิจกรรมภายในสถานศึกษา หากมีกิจกรรมใดที่จำเป็นต้องเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วม หรือจำเป็นต้องจัดนอกสถานศึกษา จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ก่อน

6. การจัดกิจกรรมนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชนบทจะต้องได้รับการร้องขอจากหน่วยราชการหรือร่วมกับโครงการของทางราชการ ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และเพื่อให้โปรดดำเนินการออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาตามหลักการและแนวปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การส่งเสริมกิจกรรมนิสิตศึกษามีผลในทางปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริงต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)   เกษม สุวรรณกุล

(นายเกษม สุวรรณกุล)

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

โทร. 281-8240

สำเนาถูกต้อง

เสาวรส ใหญ่สว่าง

นักวิชาการศึกษา

ธรรมนูญศูนย์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

หมวดหนึ่ง

กล่าวทั่วไป

มาตรา 1 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาประกอบด้วยองค์การซึ่งเป็นผู้แทนนิสิตนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นไปในประเทศไทย

มาตรา 2 นิสิตนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ตามมาตรา 1 มีศักดิ์และสิทธิเท่าเทียมกัน

มาตรา 3 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา ฯ ดำเนินงานเป็นเอกเทศโดยนิสิตนักศึกษา

หมวดสอง

องค์การ

คณะกรรมการบริหาร

มาตรา 4 คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือประธานขององค์การตามมาตรา 1 โดยตำแหน่ง

มาตรา 5 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย วางโครงการ และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และธรรมนูญของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
2. แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ เภรัณูฎิก หัวหน้าหน่วยงานและหน่วยงานอิสระอื่น ๆ ซึ่งขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหาร
3. ให้หรือไม่ให้ความเห็นชอบต่อกิจการที่หน่วยงานตามมาตรา 5 ข้อ 2 ได้กระทำไปนอกเหนือโครงการที่กำหนดไว้
4. ให้มีอำนาจตามมาตรา 32 โดยอนุโลม
5. รับผิดชอบต่อการดำเนินงานทั้งหมดของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

สำนักเลขาธิการ

- มาตรา 6 คณะกรรมการเลขาธิการ ประกอบด้วย ผู้แทนจากสถาบันตามมาตรา 1 สถาบันละ 1 คน ถือว่ามีฐานะตำแหน่งอยู่ประจำสำนักเลขาธิการ
- มาตรา 7 คุณสมบัติตามมาตรา 6
1. ต้องไม่เป็นบุคคลเกี่ยวกับกรรมการบริหาร
  2. ต้องเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปริญญาตรีขึ้นไป
  3. ต้องเป็นผู้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการขององค์การแต่ละสถาบัน
- มาตรา 8 ให้มีเลขาธิการหนึ่งคน เป็นหัวหน้าสำนักเลขาธิการ ซึ่งเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามมาตรา 6 โดยได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหาร
- มาตรา 9 ให้เลขาธิการเป็นผู้เรียกประชุมกรรมการเลขาธิการ เลือกตั้งกันขึ้นเป็นรองเลขาธิการคนที่สอง เลขาธิการและตำแหน่งอื่น ๆ ตามสมควร
- มาตรา 10 การตั้งหน่วยงานในสำนักเลขาธิการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหาร เว้นแต่คณะกรรมการบริหารจะเห็นไปเป็นอย่างอื่น
- หนึ่ง หน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักเลขาธิการนั้น ๆ ต้องมีผู้แทนจากสถาบันตามมาตรา 1 และมาตรา 7 ข้อ 3 สถาบันละหนึ่งคนรวมกันเป็นกรรมการหน่วยงานที่ตั้งขึ้นนั้น แล้วเลือกหัวหน้าหน่วยงานและกรรมการตำแหน่งต่าง ๆ ตามความจำเป็นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลขาธิการ
- มาตรา 11 คณะกรรมการเลขาธิการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้
1. รับผิดชอบในอันที่จะดำเนินงานให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหาร
  2. รับผิดชอบในอันที่จะดำเนินงานของหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานเลขาธิการ
  3. ทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา
- มาตรา 12 คณะกรรมการเลขาธิการ มีหน้าที่เสนอแผนงาน โครงการหรือความคิดเห็นให้คณะกรรมการบริหารพิจารณา

เหรียญกหรือหน่วยงานอิสระ

- มาตรา 13 คณะกรรมการเหรียญกหรือหน่วยงานอิสระ ประกอบด้วยผู้แทนจากสถาบันตาม
มาตรา 1 สถาบันละหนึ่งคน และให้ใช้ความตามมาตรา 8 และมาตรา 9
มาใช้บังคับในมาตรานี้โดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหาร
- มาตรา 14 คุณสมบัติของคณะกรรมการในส่วนนี้
1. ต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกันกับกรรมการประจำในหน่วยงานอื่น ๆ ของศูนย์ฯ
ในขณะเดียวกัน
  2. ต้องเป็นบุคคลตามมาตรา 7 ข้อ 2 และมาตรา 7 ข้อ 3
- มาตรา 15 คณะกรรมการเหรียญก มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับระบบการ
เงินของศูนย์ฯให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
- อนึ่ง หน่วยงานอิสระให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรา 5 ข้อ 1 และให้
นำมาตรา 10 วรรค 1 มาตรา 11 ข้อ 2 และมาตรา 12 มาบังคับใช้ใน
มาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

สมาชิกภาพของกรรมการศูนย์ฯ

- มาตรา 16 สมาชิกภาพกรรมการบริหารของศูนย์ฯ เริ่มแต่ได้รับตำแหน่งนายกหรือประธาน
องค์การ และสิ้นสุดลงเมื่อหมดสภาพจากตำแหน่งนายกหรือประธานองค์การ
- มาตรา 17 สมาชิกภาพของกรรมการของหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหาร เริ่ม
แต่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหาร และสิ้นสุดลงเมื่อมีกรรมการชุดใหม่
เข้ามารับหน้าที่แทน
- การแต่งตั้งตามวรรคแรก ให้กระทำภายใน 10 วัน หลังจากการเปิด
ประชุมสมัยสามัญสมัยแรก
- กรรมการหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อสำนักเลขาธิการ เหรียญกหรือหน่วยงาน
อิสระอื่นใด ให้หมดสภาพพร้อมกับหน่วยที่ตนสังกัด
- มาตรา 18 เมื่อกรรมการของศูนย์ฯ ตำแหน่งใดว่างลง ให้แต่งตั้งซ่อมภายในสามสิบวัน
หลังจากตำแหน่งนั้นว่างลง

ที่ปรึกษา

มาตรา 19 การใดที่คณะกรรมการบริหารเห็นควรให้มีที่ปรึกษา ก็ให้เชิญผู้ที่เห็นว่าเหมาะสม มาเป็นที่ปรึกษาเฉพาะงานเป็นคราว ๆ ไป

หมวดสาม

สมาชิก

มาตรา 20 องค์การใดตามมาตรา 1 มีความประสงค์จะเป็นสมาชิกของศูนย์ฯ ให้แจ้งความจำนงไปยังเลขาธิการของศูนย์ฯ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา 21 การเข้าเป็นสมาชิกของศูนย์ฯ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร โดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่คณะกรรมการบริหารทั้งหมด
อนึ่ง สภาพการเป็นสมาชิก เริ่มตั้งแต่วันที่เลขาธิการประกาศผลการพิจารณาของคณะกรรมการบริหาร

มาตรา 22 สภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

1. ลาออก
2. ให้ออกโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของกรรมการบริหารทั้งหมด หรือ
3. สภาพขององค์การที่เป็นสมาชิกสิ้นสุดลง

มาตรา 23 สิทธิหน้าที่ของสมาชิก

1. ลาออก หรือ
2. ส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์ฯ ให้ก้าวหน้า
3. ปฏิบัติตามพันธนาการที่มีต่อศูนย์ฯ
4. ปฏิบัติตามธรรมนูญของศูนย์ฯ

หมวดสี่

การประชุม

มาตรา 24 คณะกรรมการบริหารต้องมีการประชุมสมัยสามัญ ปีละสองสมัย
การเปิดประชุมสมัยแรก ต้องกระทำภายในภาคการศึกษาแรก
การประชุมสมัยสุดท้าย ต้องกระทำภายในภาคการศึกษาสุดท้าย

- มาตรา 25 การประชุมสมัยวิสามัญจะมีขึ้นได้ เมื่อคณะกรรมการบริหารไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ขอให้มีขึ้น
- มาตรา 26 องค์ประชุมของคณะกรรมการบริหารต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารสองในสามเป็นอย่างน้อย
- การเรียกประชุมให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายธุรการของศูนย์ฯ และให้ที่ประชุมเลือกประธานกับเลขาธิการของที่ประชุมแต่ละสมัย
- มาตรา 27 คณะกรรมการบริหารทรงไว้ซึ่งอำนาจที่จะอนุญาตหรือเรียกกรรมการผู้หนึ่งผู้ใดของศูนย์ฯ เข้าฟังหรือชี้แจงในการประชุมคณะกรรมการบริหาร
- มาตรา 28 การลงคะแนนเสียงของคณะกรรมการบริหารให้ถือคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารทั้งหมดเป็นอย่างน้อย เว้นแต่จะมีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น
- มาตรา 29 การประชุมของหน่วยงานในครั้งใด ๆ ก็ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหารนั้น การประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่หน่วยงานตนสังกัดได้บังคับไว้

หมวดห้า

บทบัญญัติ

- มาตรา 30 ในธรรมนูญนี้
1. "ศูนย์" หรือ "ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา" หมายถึง ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
  2. "องค์การ" หมายความว่า หน่วยงานหรือคณะกรรมการอันเป็นผู้แทนของนิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบัน เช่น องค์การนิสิต สโมสรนิสิต สโมสรนักศึกษา ชุมชนนักศึกษา ฯลฯ
  3. "นายกหรือประธานองค์การ" หมายความว่า ชื่ออื่นที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าขององค์การ
- มาตรา 31 การตีความตามธรรมนูญนี้ ให้ตีความตามตัวอักษร หากการกรณีเป็นที่สงสัยและมีได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดแจ้ง ให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาชี้ขาด ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการบริหารทั้งหมด

มาตรา 32 ให้คณะกรรมการหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหาร มีอำนาจบัญญัติ และยกเลิกระเบียบวิธีปฏิบัติภายในสำนักงานหรือหน่วยงานย่อยของตน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร และประกาศให้หน่วยงานภายในศูนย์ฯ ทราบทั่วกันภายในสิบห้าวัน ทั้งนี้มีผลบังคับแต่วันประกาศใช้เป็นต้นไป

มาตรา 33 บทบัญญัติหรือระเบียบวิธีปฏิบัติใดที่ขัดต่อธรรมนูญฯ มิให้มีผลใช้บังคับ

มาตรา 34 ให้ถือว่าอารัมภบทเป็นส่วนหนึ่งในธรรมนูญฯ

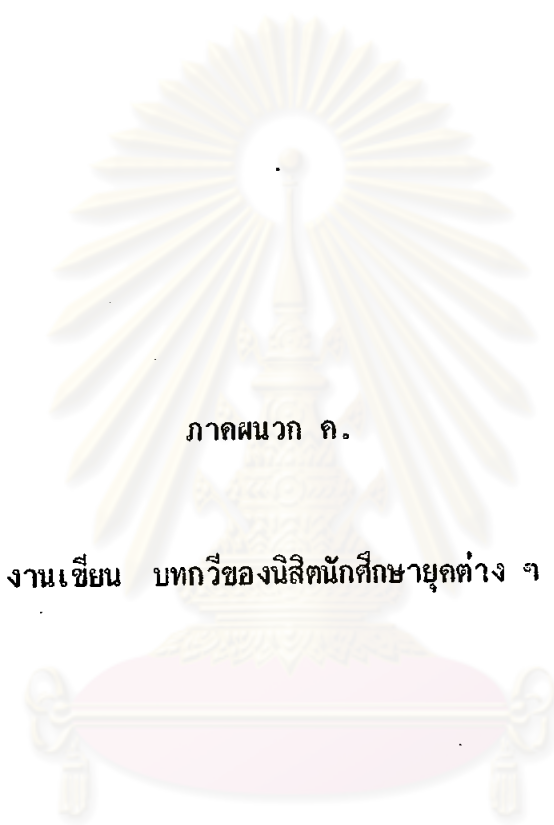
มาตรา 35 การแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือยกเลิกธรรมนูญฯ จะกระทำได้อีกแต่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้คิดต้องมาจากคณะกรรมการบริหารด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งหรือจากมติของคณะกรรมการ ของหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหาร
2. ผู้คิดดังกล่าวต้องเสนอเป็นร่างธรรมนูญให้คณะกรรมการบริหารประชุมพิจารณาเป็นสามวาระ
3. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยตามหลักการ ไม่ต่ำกว่าสองในสามของคณะกรรมการบริหาร
4. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง ชั้นพิจารณา ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหาร
5. ในวาระที่สามชั้นสุดท้ายเพื่อพิจารณาจะต้องมีคะแนนเสียง เห็นชอบด้วยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการบริหาร
6. ให้คณะกรรมการบริหาร เป็นผู้ประกาศใช้และมีผลนับแต่วันประกาศใช้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 36 ภายในห้าสิบวัน นับแต่วันใช้ธรรมนูญฯ ให้คณะกรรมการชุดแรกเปิดประชุม และให้ถือว่าเป็นการเปิดประชุม สมัยสามัญสมัยแรก

มาตรา 37 ให้จัดตั้งหน่วยงาน และแต่งตั้งกรรมการส่วนต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ตามบทบัญญัติของธรรมนูญฯ

ภาคผนวก ค.

งานเขียน บทกวีของนิสิตนักศึกษาต่าง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงเถื่อนแห่งสถาบัน

ดอกทรวงนกยูงสีแดงฉาน
คนเดินผ่านไปมา

ปัญญาที่มีชายที่นั่นหรือ
อย่างที่ได้ทรูหราราคาเท่าใด

ฉันมาฉันเห็นฉันแพ้
เพลงที่นั่นไม่หวานเหมือนบ้านเรา

นี่จะให้อะไรกันบ้างไหม
มันท่ามมีอาจให้อะไรเลย

ฉันเยาว์ ฉันเขลา ฉันทิ้ง
ฉันหวังเก็บอะไรไปมากมาย

มีคจริงหนอสถาบันอันกว้างขวาง
เดินหาซื้อปัญญาจนหน้าเขียว

ดอกทรวงนกยูงสีแดงฉาน
เกินขอให้เจ้าแบ่งปัน

บานอยู่เต็มฟากสวรรค์
เขาค้นค้นหาสิ่งใด

จะแย่งซื้อได้ที่ไหน
จะให้พ่อชายนามาแลกเอา

ยินแต่เสียงคำว่าโง่เง่า
ใครไม่เข้าถึงพอเขาเยาะเย้ย

มหาวิทยาลัยใหญ่โตเทว
วานนิ่งเฉยอย่าบ่นอย่าโววาย

ฉันจึงมาทหาความหมาย
สุดท้ายให้กระดาษฉันแผ่นเดียว

ปล่อยฉันอ้างว้างขับเคี่ยว
เที่ยวมาเที่ยวไปไม่รู้วัน

บานอยู่เต็มฟากสวรรค์
จงเก็บกันอย่าเดินผ่านเลยไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาการ เชียงกูล

(วิทยาการ เชียงกูล 2511 อ้างถึงในวิทยาการ เชียงกูล 2521 : 45)

กูเป็นนิสิตนักศึกษา

กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 ย้ำคำนี้จะย้ายไปงานบอลล์
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 มันสมองของสยามธานี
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 หัวเข็มขัด กลัดกระดุม บุ่มเนคไท
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 ศึกษาสรรพธรรมเฝ้าว่าง
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 ย้ำคำนี้กูจะฆ่าทั้งราตรี
 เขี่ย . . . กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 ให้พระอินทร์เอาพระขรรค์มาบนันทอน
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 พรุ่งนี้ก็ต้องไปร่วมงาน
 ได้โปรดฟังกูเถิดสักนิด
 เจียบไว้ย . . . ฟังกู . . . ประชญา
 กูอยู่มหาวิทยาลัย
 อีกไม่นานเราต่างจะตายไป

วาสนาสูงส่งสโมสร
 เสพเสน่ห์เกสรสุมาลี
 พริ้งสง่างามผจงกเพียงราชสีห์
 คำนี้กูจะนบให้หน้าใจ
 เจ้าข้ารู้จักกูหรือไม่
 หลีกไปหลีกไปอย่ากีดทาง
 มหาวิทยาลัยอันกว้างขวาง
 เมืองกว้างขวางหลายสวายดี
 เคนเห็นกูสง่ามีราศี
 กรุงศรีอยุธยาอาราธอน
 มีสติปัญญาเยี่ยงสิงขร
 อเมริกามาสอนกูเชี่ยวชาญ
 ครูทราวมลมหัศจรรย์ฐาน
 สังสรรค์ในระดับปริญญา
 กูเป็นนิสิตนักศึกษา
 กูอยู่ มหาวิทยาลัย
 รู้ไหม เห็นไหม ดีไหม
 กอบโกยใส่ตัวเองเสียก่อนเอ๋ย

สุจิตต์ วงษ์เทศ

ต้นเถิดเสรีชน

ต้นเถิดเสรีชน

อย่ายอมทนก้มหน้าผืน
 คามทอกระบอกปิ่น
 หรือทนคลื่นกระแสเรา

แผ่นดินมีหินชาติ

ที่คาบาศความโจกเขลา
 ปลิ้นปล้อนตะลอนเอา
 ประโยชน์เข้าเฉพาะตน

จงสู้จนสุดฤทธิ์

แม้ชีวิตจะดับพัน
 ศักดิ์ศรีมนุษย์ชน
 ไม่ยอมทนเป็นทาสใคร

โถมคลื่นของมवलชน

กระหน่ำจนศัตรูพ่าย
 ยืนหยัดปานมัทหวาย
 กระหน่ำให้มันได้คิด

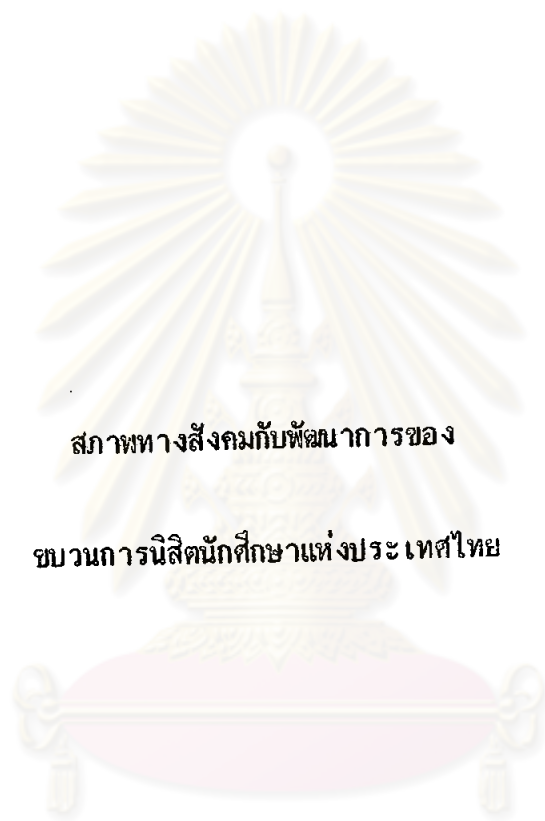
เจ็บแล้วจักต้องจำ

อย่าหลงคำเคลือบยาพิษ
 คำหวานสมานจิต
 กลพิชิตศัตรูมี

หากหวังเสรีภาพ

หวังโลกราบรับราชี
 สันติภาพจักมี
 เพราะการที่เราต่อสู้

รวี โคมพระจันทร์

สภาท่างสังคมกับพัฒนาการของ
ขบวนการนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพสังคม	สภาพมหาวิทยาลัย	นิสิตนักศึกษา					ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการเคลื่อนไหว
		ความคิด	องค์กร/กลุ่ม	กิจกรรม	ลักษณะการเคลื่อนไหว			
<p>วัฒนธรรม : เริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตก แต่มีอิทธิพลจำกัดเฉพาะชนชั้นสูง โดยทั่วไปยังมีวิถีชีวิตแบบสังคมเดิม</p> <p>การเมือง : เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 แต่เป็นการเคลื่อนไหวในคนบางกลุ่มเท่านั้น ความรู้เรื่องประชาธิปไตยโดยยังไม่แพร่หลาย</p> <p>เศรษฐกิจ : เริ่มประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2468</p> <p>ต้องการนวัตกรรม : มีความรู้แบบตะวันตกและสามารถใช้งานในหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี</p>	<p>มีมหาวิทยาลัย 2 แห่งคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ก่อตั้ง พ.ศ.2459) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ.2477)</p> <p>ความสัมพันธ์อาจารย์ - นิสิตนักศึกษา</p> <p>อาจารย์จะเอาใจใส่ดูแลเหมือนลูกหลาน แต่ให้โอกาสให้พัฒนาตนเอง นิสิตนักศึกษาเคารพ เชื่อฟัง และให้เกียรติอาจารย์</p> <p>งานพัฒนานักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่แยกออกจากกิจกรรมวิชาการ - จัดอบรมความรู้ทั้งวิชาการและมารยาทที่จำเป็นในสังคม - นิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมฝึกฝนตนเอง <p>งานวิชาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ่ายทอดความรู้แบบตะวันตก ในเชิงเทคนิคปฏิบัติ ทั้งงานราชการและวิชาชีพชั้นสูง 	<p>- ตระหนักว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องมีความรับผิดชอบ</p> <p>- เรียนจบแล้วจะต้องประพฤติตนเป็นคนดีไม่มัวเมาในอบายมุขมีความซื่อสัตย์เพื่อประโยชน์ของสังคม</p>	<p>- สโมสรมหาวิทยาลัย</p> <p>ดำเนินการอย่างเป็นอิสระมีรายนวเกษเป็นพี่ปรึกษา</p> <p>- การเคลื่อนไหวเฉพาะบุคคลสำหรับมหาวิทยาลัย</p> <p>ธรรมศาสตร์มีประกาศของมหาวิทยาลัยนัดชุมนุมเป็นคราว ๆ ไป</p>	<p>- ไม่มีมีการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการเมือง แต่กิจกรรมทางการกีฬา บันเทิงและงานวิชาการ</p> <p>- มีกิจกรรมทางความคิดที่แสดงความไม่พอใจต่อสภาพของนิสิตนักศึกษาและสังคมรอบตัว</p>	<p>- การแสดงความคิดเห็นผ่านข้อเขียนของนิสิตนักศึกษา</p>	<p>- การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและทางวัฒนธรรมตะวันตก ที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป</p>		
<p>เวลา ปีพ.ศ.2483 - 2502</p> <p>วัฒนธรรม : อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกแพร่เข้าสู่สังคมไทยอย่างมาก ทำให้เกิดการเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะด้านวัตถุ แต่ก็มีปัญหาสังคมติดตามมา</p> <p>การเมือง : สหรัฐอเมริกาเข้ามามีอิทธิพลมาก มีการปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วงสั้น ๆ สลับกันแบบเผด็จการที่ยาวนาน</p> <p>เศรษฐกิจ : รัฐเข้ามามีบทบาทในระบอบเศรษฐกิจมากขึ้นและปัญหาความยากจนภายหลังสงครามโลก</p> <p>กลุ่มในสังคม : มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มวรรณกรรม นักวีรชนหนังสือพิมพ์และกรรมกร ทั้งทางด้านแนวคิดและการปฏิบัติ และการเผยแพร่ความคิดสังคมนิยม</p>	<p>มหาวิทยาลัยเพิ่ม 5 แห่ง คือ จุฬาฯ มธ. มก. มส. และ ม.แพทยศาสตร์</p> <p>ความสัมพันธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์จะรับทั้งข้อเสนอนะของนักศึกษา ใให้อิสระในเรื่องต่าง ๆ พอสมควร แต่จะเอาจริงเอาจัง เมื่อเห็นว่านิสิตนักศึกษาต่อต้านรัฐบาล - นิสิตนักศึกษากลับแสดงความคิดเห็นมากขึ้น <p>งานวิชาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดสอนสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์เพิ่มมากขึ้นเช่น เศรษฐศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ - พัฒนานิสิตนักศึกษา ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่นิสิตนักศึกษาจัดขึ้น 	<p>- "ศึกษาเพื่อรับใช้ประชาชน" เป็นอุดมคติของนิสิตนักศึกษา บทบาท: ผู้ให้ ผู้นำที่มีความสามารถในการพัฒนาสังคมชนบท</p> <p>ชอบ เตะจะจบการศึกษาแล้ว เป้าหมาย: พัฒนาชนบทเพื่อเพิ่มโอกาสให้เท่าเทียมสังคมเมือง</p> <p>- ตั้งคำถามการศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยมุ่งประเด็นที่บทบาทของนิสิต</p>	<p>- คณะกรรมการนักศึกษา</p> <p>- สภานิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย</p> <p>- กลุ่มศึกษา</p> <p>- นักคิดอิสระ เช่น จิตร ภูมิศักดิ์</p>	<p>- ใช้พลังกลุ่ม เรียกร้องต่อต้าน</p> <p>- จัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์แนวคิดในวงกว้าง</p> <p>- แสดงความคิดเห็นผ่านบทความต่าง ๆ</p> <p>- ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีทางการเมือง</p> <p>หนังสือของนิสิตนักศึกษา: อักษราอนุสรณ์ เสียงนิสิต เอื้องฟ้า นิตินาคร</p> <p>ธรรมศาสตร์ ธรรมจักร</p>	<p>1. มุ่งสร้างจิตสำนึกผ่านข้อเขียนมากกว่าปฏิบัติจริง</p> <p>2. การเคลื่อนไหวมีลักษณะร้องขอความเป็นธรรมหรือพิทักษ์ความถูกต้อง</p> <p>3. เคลื่อนไหวตามสถานการณ์มากกว่าจะริเริ่มหรือสร้างสถานการณ์ขึ้นเอง</p> <p>4. ร่วมมือกับขบวนการทางสังคมกลุ่มอื่น ๆ</p>	<p>- การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมมีอิทธิพลทางด้านแนวคิดและการปฏิบัติ</p> <p>- การปกครองเผด็จการทำให้เกิดการใช้พลังของนิสิตนักศึกษาหลายครั้ง</p>		<p>- ถูกปราบปรามครั้งแรกในปีพ.ศ.2495 และครั้งที่ 2 ปีพ.ศ. 2521</p>

สภาพสังคม	สภาพมหาวิทยาลัย	บัณฑิตศึกษา					
		ความคิด	องค์กร/กลุ่ม	กิจกรรม	ลักษณะการเคลื่อนไหว	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการเคลื่อนไหว
<p><u>เวลาปีพ.ศ. 2507-2513</u></p> <p>วัฒนธรรม. อารยธรรมตะวันตกแพร่เข้าสู่ประเทศ มีแหล่งบันเทิงที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย</p> <p>การเมือง. เผด็จการแต่ต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี พ.ศ.2511 แต่อำนาจก็ไม่ได้กระจายไปจากกลุ่มคนในแวดวงเดิม</p> <p>เศรษฐกิจ มีปัญหาขาดแคลนข้าว-น้ำตาล ช่องว่างระหว่างคนจน-คนรวย ระหว่างเมือง-ชนบทชัดเจนมากขึ้น</p>	<p>มีคนต้องการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น ต้องสอบแข่งขัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยกเลิกการเป็นมหาวิทยาลัยเปิด ห้องเรียนขนาดใหญ่คนเรียนมาก มีการแย่งชิงที่นั่งเรียน งานกิจกรรมนักศึกษา-วิชาการ เริ่มแยกจากกัน แต่กิจกรรมไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง มีแต่อาจารย์ที่ปรึกษาหรือกรรมการสโมสรรับผิดชอบ การพัฒนานักศึกษาจึงผ่านทางกิจกรรมมากขึ้น</p> <p><u>งานกิจกรรม</u> อาจารย์เป็นกรรมการสโมสรควบคุมการจัดกิจกรรมในระยะแรก ต่อมาให้ให้นักศึกษาเป็นกรรมการเลือกตั้งทางอ้อม เกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างกรรมการ แต่จัดกิจกรรมเฉพาะบันเทิงและงานประเพณี</p> <p><u>งานวิชาการ</u> อาจารย์ถ่ายทอดความรู้และบรรยายที่ไม่แตกต่างจากระดับมัธยม มีปัญหาขาดแคลนตำราภาษาไทย และอาจารย์มีจำนวนน้อยไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนอดีต</p>	<p>- ยังไม่มีความคิดชัดเจนเกี่ยวกับสังคมแต่เป็นหน่วยงานมหาวิทยาลัย และค้นคว้าหาทางออกให้ตนเอง</p> <p>- ตั้งคำถามถึงความสูงเปลวของการศึกษาว่าไม่ได้ให้คุณค่าอะไรเลย เพราะปฏิเสธการศึกษา</p>	<p>- กลุ่มอิสระที่สนใจงานวรรณกรรม/ปรัชญา เช่น พระจันทร์เสี้ยว</p> <p>- กลุ่มอิสระสนใจสังคมมากขึ้น เช่น ปรีดี พนมยงค์ และอื่น ๆ เช่น เจ็ดสถาบัน</p> <p>- ตัวแทนแห่งยุคสมัย</p> <p>วิทยากร เชียงกูล สุชาติ สวัสดิ์ศรี โกมล คิมทอง สำหรับกลุ่มสโมสร</p> <p>ยังไม่มีความคิดที่ก้าวหน้าทางปัญญา</p>	<p>- ออกหนังสือชายตามหน้าประตูมหาวิทยาลัย</p> <p>- ทำหนังสือร่วมกับสุลักษณ์ ศิวรักษ์</p> <p>- จัดกลุ่มเสวนา</p> <p>- จัดกิจกรรมพัฒนาตนเอง หนังสือ สังคมศาสตร์</p> <p>ปรีดีพนมยงค์บัณฑิตศึกษา ลอมพาง เจ็ดสถาบัน ฐิติตะวัน ลานโพธิ์ เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางปัญญา</p>	<p>เป็นการรวมกลุ่มของนักศึกษาต่างสถาบันทำกิจกรรมที่ชอบ สนใจ ปฏิเสธคุณค่าของสิ่งที่ดำรงอยู่ แสวงหา ความเป็นอิสระ ปฏิเสธอำนาจ แยกแยกสังคม</p>	<p>- สภาพที่ไม่สมบูรณ์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>- ความช่วยเหลือของบุคคล/องค์กรเอกชน</p> <p>- งานค่ายอาสาพัฒนา</p> <p>- การเคลื่อนไหวระดับสากล</p>	<p>เกิดการเคลื่อนไหวในยุคนั้นมาเป็นกลุ่มอิสระ</p> <p>ยุคที่สองที่ปฏิบัติการอย่างจริงจัง และมีบทบาทในกลุ่มนักศึกษามากขึ้น</p>
<p><u>เวลาปีพ.ศ. 2513-2516</u></p> <p>วัฒนธรรม. ประชาชนเริ่มมีความตื่นตัวเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ความรักชาติ เริ่มมีการเคลื่อนไหวที่แสดงถึงความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในสังคม</p> <p>การเมือง รัฐบาลทำรัฐประหารตนเองและสร้างเงื่อนไขก้อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ กระทั่งเห็นความมั่นคงของรัฐบาลและเริ่มมีความไม่ชอบธรรมมากขึ้น</p> <p>เศรษฐกิจ ปัญหาที่เกิดจากความล้มเหลวในการพัฒนาเริ่มปรากฏ ชาวชนบทอพยพเข้าเมืองหางานทำ</p>	<p>มีอาจารย์ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามา มากขึ้น สร้างกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกับปัญญาชนนอก ระบบอย่างเข้มแข็ง มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็น มหาวิทยาลัยเปิด บัณฑิตศึกษาเริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องผลประโยชน์ให้ตนเอง และปกป้องผลประโยชน์สถาบันเพิ่มมากขึ้น ให้ความช่วยเหลือ ชุมชนประท้วง</p> <p><u>งานพัฒนานักศึกษา</u> ยังคงเป็นในรูปแบบกิจกรรมแต่ค่อนข้างพุ่ง- เพื่อใส่สาระจนกระทั่งช่วงปลายยุคนี้มีกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น</p> <p><u>ความสัมพันธ์ธอ.-นศ.</u> สถานภาพอ.ในการรับรูของนศ. มีการขับไล่และเรียกร้องให้สอบสวน</p> <p><u>งานวิชาการ</u> เป็นการถ่ายทอดความรู้จากต่างประเทศที่ไม่สัมพันธ์กับสังคมไทย อาจารย์ไม่สนใจปัญหาสังคมส่วนรวม</p>	<p>- ต้องการให้นักศึกษาสนใจสังคมมากขึ้น และมีบทบาทในการช่วยเหลือส่วนรวม</p> <p>- บางคนเริ่มสนใจแนวความคิดสังคมนิยม</p> <p>- โจมตีความไม่เป็นอิสระและเผด็จการของรัฐบาล</p>	<p><u>กลุ่มอิสระ</u></p> <p>- มีกลุ่มสภาพหน้าโดม นศ.กลุ่มผู้หญิงของ มธ.</p> <p>- กลุ่มสภากาแฟ มก.</p> <p>- กลุ่มวลัญช์ทัศน์ มช.</p> <p>- ชมรมคนรุ่นใหม่ มธ. ตัวแทนยุคนี้. เสกสรรค์ ประเสริฐกุล อีริชชอน บุญมี ศนท. ระยะแรกไม่มีบทบาทแต่เริ่มเป็นที่ยอมรับในปี2525</p> <p>องค์กรานศ. เริ่มมีบทบาทมากขึ้น</p>	<p>- ตั้งกลุ่มสนทนาและเคลื่อนไหว เรียกร้องผลประโยชน์ให้นักศึกษา</p> <p>- เข้าไปเรียนรู้จากชนบท</p> <p>- เข้าไปจัดตั้งกลุ่มกรรมกร</p> <p>- จัดพิมพ์หนังสือออกขาย</p> <p>ที่เด่นๆ มี กัญชา, กัญชเขียว, มหาวิทยาลัย ไม่มีคำขอบ</p>	<p>มีการรวมกลุ่มในสถาบัน เริ่มแสวงหาอำนาจโดยการปรับตัวให้เข้ากับคนส่วนใหญ่และสมัครเข้าเป็นกรรมการสโมสร</p> <p>กลุ่มอิสระที่ผลักดันให้ตั้ง ศนท. และเปลี่ยนแปลง</p> <p>โครงสร้างสโมสรเป็น องค์การนศ. เริ่มสนใจปัญหาการเมืองมีความก้าวร้าวมากขึ้น เริ่มสนใจ"สังคมไทย"</p>	<p>- เป็นการพัฒนาจากกลุ่มอิสระยุคก่อน</p> <p>- บทบาทนักศึกษาต่างชาตินักศึกษา</p> <p>- การเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังนอกมหาวิทยาลัย</p>	<p>เป็นการเริ่มต้นของขบวนการที่นำไปสู่บทบาทระดับชาติในยุคนั้น</p>

สภาพสังคม	สภาพมหาวิทยาลัย	นิสิตนักศึกษา					
		ความคิด	องค์กร/กลุ่ม	กิจกรรม	ลักษณะการเคลื่อนไหว	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการเคลื่อนไหว
<p><u>เวลาปีพ.ศ.2516-2519</u> วัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิผลประโยชน์ของตนเอง ความสนใจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และมีการต่อสู้กันรุนแรง</p> <p><u>การเมือง</u> เป็นยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน พรรคการเมืองเดิมโค่นและกระจายอำนาจไปสู่กลุ่มอิทธิพลอื่น ๆ แต่ที่ผูกขาดอยู่ในกลุ่มชนชั้นกลาง-ชั้นสูง จนกระทั่งเกิดรัฐประหารในปี 2519</p> <p><u>เศรษฐกิจ</u> มีการเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาที่สะสมมานาน เช่น ค่าแรงงาน ค่าประกันราคาข้าว ปัญหาที่ดินทำกิน</p>	<p>ในมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงอาจารย์และนักศึกษามีความตื่นตัวมากขึ้น มหาวิทยาลัยให้บทบาทตนเองและอาจารย์ต้องปรับปรุงวิชาการให้สัมพันธ์กับสังคมมากขึ้น มหาวิทยาลัยมีบทบาทสู่สังคมภายนอกเพิ่มขึ้น</p> <p>วิชาการ นักศึกษาไม่สนใจห้องเรียน แยกออกไปศึกษาจากสังคมภายนอกร่วมกับกรรมกร ช่างนา และเรียนรู้จากหนังสือที่ออกนอกตำราออกมาจำนวนมาก</p> <p>กิจกรรม เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองชัดเจน และชักนำให้นักศึกษาเข้าสู่ขบวนการ</p>	<p>- มีความคิดสังคมนิยมรับอิทธิพลแนวคิดจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย</p> <p>- ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการเปิดโปงความเลวร้ายต่าง ๆ</p> <p>- สร้างสถานการณในเมืองเพื่อผลการต่อสู้ในเขตป่าเขา</p>	<p>ศตพ. เป็นศูนย์กลางในการเคลื่อนไหวเป็นที่นิยมรับในฐานะตัวแทนของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ก็มีองค์กรนิสิตนักศึกษาต่าง ๆ เช่น สหพันธศ.เสรี, องค์กรารานักศึกษา และกลุ่มอิสระมีบทบาทนำในการเคลื่อนไหวในเรื่องต่าง ๆ</p> <p>ปีพ.ศ.2518-2519 ขบวนการนักศึกษาสามารถรวมตัวเป็นเอกภาพทั้งหมด</p>	<p>เคลื่อนไหวทางการเมือง ชุมนุม ประท้วง เรียกร้องทั้งเพื่อตนเอง กลุ่ม สถาบันและประเทศชาติ มีการเคลื่อนไหวทุกระดับและทุกกลุ่มคน และบางครั้งมีการปะทะกับกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาอีกขบวนการเคลื่อนไหวของศตพ. อย่างรุนแรง มีการบาระเบิดและลอบยิงผืนป่าศ-กรรมกร ช่างนา ค่ายหลายคน</p>	<p>- นิสิตศ. เข้าไปช่วยเหลือ เรียกร้องให้กับการชุมนุมประท้วงของกรรมกร ช่างนาหรือกลุ่มชนระดับล่าง</p> <p>- เข้าไปจัดตั้งและแนะนำการเคลื่อนไหว</p> <p>- จัดชุมนุมชุมนุมประท้วง เรียกร้องในแทบทุกปัญหารวมทั้งต่อต้านอเมริกา</p> <p>สถานการณ์ช่วงนี้ทำให้ นิสิตศ. เป็นนักปฏิบัติมากกว่าจะเป็นนักคิด</p>	<p>การเคลื่อนไหวทำให้หลายฝ่ายสูญเสียผลประโยชน์ ทำให้ถูกมองว่าก่อการวุ่นวาย สร้างปัญหาให้กับสังคม จนกระทั่งถูกปราบปรามเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519</p>	
<p><u>เวลาปีพ.ศ.2521-ปัจจุบัน</u> วัฒนธรรม แนวความคิดหลากหลายปรากฏในสังคม มีองค์กรพัฒนาและองค์กรช่วยเหลือเด็กมากขึ้น เทคโนโลยีเข้ามาในสังคมมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างคนลดลง ต้องการที่พึ่งพิงทางใจมากขึ้น</p> <p><u>การเมือง</u> เป็นการถ่วงดุลระหว่างกลุ่มพลังการเมืองต่าง ๆ ที่พยายามจะเข้าไปมีบทบาทในการปกครองประเทศ มีการต่อสู้โดยวิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ</p> <p><u>เศรษฐกิจ</u> เกิดภาวะความฝืดเคืองทั่วไป ประชาชนยากจนลง เกิดปัญหาที่กีดกันการขายสินค้าในตลาดต่างประเทศ</p>	<p>มหาวิทยาลัยเริ่มประสบปัญหาบัณฑิตตกงาน มีการปรับตัวใช้เทคโนโลยีมากขึ้น นิสิตนักศึกษาแข่งขันในการเรียนเพื่อที่ปัญหาตกงาน โดยทั่วไปไม่มีแนวโน้มพัฒนาการดีลง สนใจเรื่องบันเทิงมากขึ้น คนทำกิจกรรมไม่มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสังคม แต่ทำเพื่อประสบการณ์ อาจารย์ส่วนมากเข้ามาไม่มีบทบาททางสังคมบริการชุมชน และติดตามความเปลี่ยนแปลงในสังคมมากขึ้น งานวิชาการ มีทิศทางที่จะปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน ซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ นักศึกษาลดลง กิจกรรมเมื่ออิสระพอสมควร แต่ขาดคนทำงาน กิจกรรมนักศึกษา มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง</p>	<p><u>ช่วงแรก</u></p> <p>- ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมตามแนวคิดสังคมนิยมและพรรค. แต่เมื่อเกิดปัญหาวิกฤตการณ์อุดมการณ์สังคมนิยมก็เริ่มปรับเปลี่ยนท่าทีถอนตัวจากขบวนการบางส่วนกลับไปแสวงหาเรียนรู้อื่นๆ บางส่วนใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานมากขึ้น</p> <p><u>ช่วงหลัง</u> มีแนวความคิดที่เป็นที่สนใจหลากหลาย เช่นมนุษยนิยม แนวคิดแบบพุทธ มีการศึกษาแนวความคิดต่าง ๆ หลากหลาย</p>	<p>กลุ่มก้าวหน้ารวมตัวอยู่ในองค์กรระดับต่างๆ ของศตพ. แต่เมื่อเกิดปัญหาทางความคิด-ความขัดแย้งในขบวนการ มีการถอนตัวออกจากองค์กรจำนวนมาก ส่วนองค์กรระดับขบวนการเป็นการรวมตัวขององค์กรานศ. สถาบันต่างๆ เรียกว่า "องค์กรนิสิตศ. สถาบัน" และมีข้อจำกัดหลายประการไม่สามารถสร้างบทบาทให้เป็นที่ยอมรับจึงมีการยุบเลิกโดยปริยาย ปี2527 จึงก่อตั้งสหพันธ์นิสิตศ.แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรระดับขบวนการยุคใหม่</p>	<p>ระยะแรกมุ่งจับประเด็นทางการเมืองประท้วงโต้ตอบสถานการณ์ต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมแต่ต่อมามีคนเข้าร่วมน้อยเกิดความแตกแยกทางความคิดฝ่ายหนึ่งให้เน้นงานภายในอีกฝ่ายหนึ่งให้เคลื่อนไหวนอกสถาบัน มีการแตกแยกกลุ่มออกมาและมีการเคลื่อนไหวยุทธกรรมศ. ซึ่งเป็นองค์กรของกลุ่มก้าวหน้าหลายแห่ง</p> <p><u>ช่วงหลัง</u> แต่ละสถาบันก็จัดกิจกรรมของตนเองหรืออาจจะร่วมกันบ้าง แต่ก็ไม่ได้สถาบันการเคลื่อนไหวทางปัญญาไม่มีปรากฏเลย</p>	<p>เคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะคิดว่าการสร้างกระแสดังกล่าวจะยกระดับการรับรู้ให้เกิดขึ้นกับนิสิตศ. ทั่วไปและจะเป็นการพัฒนาความคิดของศตพ. ที่ทำกิจกรรมแต่ไม่ปรากฏผลตามที่คิด มีบางกลุ่มให้บทพจนและศึกษาค้นคว้าที่หาค่าคงมีกลุ่มใหญ่เรียกร้องให้สร้างฐานในกลุ่มศตพ. ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์คนกลุ่มใหญ่ เมื่อได้รับการยอมรับจึงค่อยพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามเป้าหมาย</p>	<p>ขณะที่องค์กรก้าวหน้าภายนอกและกลุ่มอาจารย์มีความตื่นตัวมากขึ้นศตพ. กลับซบเซา แต่โดยบุคคลก็มีหลายคนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มก้าวหน้าภายนอก ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะถาวรและเป็นรูปธรรมมากกว่า</p> <p>ความแตกแยกในศตพ. เกิดจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความขัดแย้งของกลุ่มปท. สังคมนิยม การเดินทางกลับเข้าเมืองของผู้คนศตพ. ยุค2516-2519 สร้างความสับสนในความเชื่อ "สังคมนิยม" เกิดการถอนตัว 2. ปัญหาโครงสร้าง-กิจกรรมทำให้เกิดปัญหาในเรื่องประชาธิปไตยในศตพ.-ทิศทางเคลื่อนไหว 3. การทำงานบริการ-งานประจำทำให้ นักกิจกรรมบางคนเบื่อง่าย เพราะไม่มีโอกาสพัฒนาแนวความคิด 	

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุปรีดา ลอตระกูล เกิดเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2498 อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สำเร็จการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาประถมศึกษา จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่ง นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2521 ณ กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จนกระทั่งปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย